

1 червня – Міжнародний день захисту дітей

Надія ГУМЕНЮК-ЛИС,
письменниця, м. Луцьк

“Мамина колискова”. Свято душі, сповнене любов’ю і неповторним волинським колоритом, зворушливе й багатогранне. У залі обласного академічного театру – великий концерт, у фойє – народні дитячі ігри, веснянки, читання віршів, виставка “Коліскове дитинство”: старовин-

на польська люлька-ненька, рушники, дерев’яні іграшки, дитячі книжки, представлені обласними дитячою та юнацькою бібліотеками. А ще багато-багато зустрічей.

Дякую Волинському науково-методичному центру культури за чудове свято і за радість причетності до нього.

На світлинах: з юними мавками із Камінь-Каширського району; з невтомною організатор-

кою і ведучою багатьох дійств Ніною Фурдило з ОНМЦК; з чарівною Олею Окуневою з дитячої книгозбірні та юними читачами. До речі, ці чотири юні козаки – члени літературної студії “ДОМовичок” з Володимира-Волинського, які приїхали до Луцька разом зі своєю керівницею Лілією Чорною, у нас із ними відбулася вельми цікава розмова про літературу.

ОЛЕНА БОНДАРЕНКО

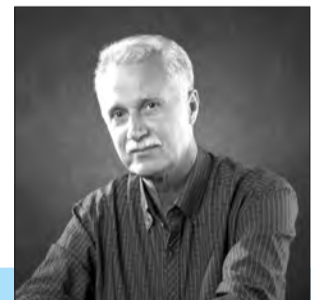
2

ЯРОСЛАВ ФАЙЗУЛІН

3

АНАТОЛІЙ
КИЧІНСЬКИЙ

8-9

МАРГАРИТА ДОВГАНЬ

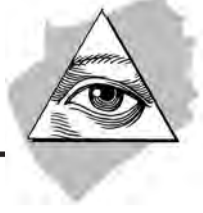

10-11

ОЛЕНА СЕМЕНОГ

12

«Свою Україну любіть...»

Георгій ФІЛІПЧУК,
академік

Знаковою національною подією стало 160-річчя від перепоховання Тараса Шевченка на Чернечій горі, коли Народ сповнив “Заповіт” Поета – бути похованим “серед степу широкого на Вкраїні милій...”. **ВЕЛИКИЙ СИН ВЕЛИКОГО НАРОДУ** знайшов спочинок у рідній стороні, побачивши “свою Україну” навкі вічні.

Відстоявши та зберігши національну гідність Українського народу, Шевченко нагадав усім сущим, що приниження, страх, рабство та імперії не зникають самі по собі. Їх руйнують. Проте виконувати цю високу місію здатні лише ті народи, що прагнуть Свободи.

Ця вершинна цінність стає сьогодні визначальною в системі виховання Нації. Свобода для Себе, свого Народу, Людства. Саме ця ідея звучить у Шевченковому “Кавказі”. Своім Словом він закладав віру в Істину. “*Ми віруєм твоїй силі / І духу живому. / Встане правда! Встане воля! / І тобі одному / Помоляться всі язика / Во віки і віки*”.

Сміливо й без вагань залишив для прийдешніх поколінь заповідь-молитву – **“Борітеся – побороете! / Вам бог помагає!”**, даючи нащадкам ключ до сучасного розуміння української нації, що має усвідомити – допоки існуватиме російська імперія з її ординським характером негоже плекати ілюзії “братерства”, миролюбства і душевного спокою. Оскільки ідеологія і практика імперськості незалежно від зовнішньої шаралаші (царська, більшовицько-сталінська, путінська чи “лібертанська”) передбачає людиноневисність, людиноневисність. Не слід водити хороводи удаваної “дружби”, забуваючи про безпеку власного народу. Відомий римський історик Курцій писав, що “найміцніша дружба – лише між рівними”, чого чванливі сусіди ніколи не розуміли.

Гіркий присмак полину українсько-російських стосунків (за словами українського дипломата Антона Бутейка) довелося пізнати ще при підготовці двостороннього договору за участю Б. Єльцина 1990 року, коли РФ не хотіла йти на включення до Договору положення про визнання територіальної цілісності та непопущеності кордонів, закріплення принципу міжнародного права про невикористання сили чи загрози силою проти територіальної недоторканності.

Московитам так і не вдалося подолати зверхність, бундючність, а єдиною прийнятною “нормою” стала запопадливість перед “руським міром”.

На жаль, очільники держави роками вкупі з вічно політичною більшістю, не перейнятою українськістю, здебільшого вихованою в панросійській ідентичності, продовжували витанцювати з кремлівським дияволом. Про повну безнадійність домовитися з націонал-шовіністичними імперцями засвідчили укладені договори від 28 травня 1997 р. про параметри поділу Чорноморського флоту; про статус та умови його перебування на території України, взаємні розрахунки, а також підписаний Єльциним 31 травня 1997 р. договір про дружбу, співробітництво і партнерство. Брехливість, ненаситність, ненависть стали визначальними принципами Росії у стосунках з Україною (і не тільки), адже сподіватися на їхню чесність було пропашою справою. Тому 1 квітня 2019 р. договір про “дружбу...” між Україною та РФ “спочив у Бозі”.

Очевидно, мав рацію Бісмарк, закликаючи: “*ніколи не вірте російським, бо росіяни не вірять навіть самим собі*”. Але “не вірмо”, то не означає успіх в протистоянні з російською експансією. Необхідна потужніша національна енергетика українців, щоби здолати “цивілізаційне” зло. Що і хто стане надійним оберегом для України у війні з агресивною Росією? Національні цінності, єдність, всенациональна “мобілізація”, національно-патріотична свідомість. Вони є серцевиною, сенсом, життєдайністю народів, що вибрали шлях свободоловства і власної державності. Бо якщо звернемо узбіч, на уготовану дорогу “руського міра”, “гастрономічних ідеалів помашеної капусти”, то втратимо свободу, силу і славу. “*Є сила сильніша ніж бомби і кров*”, – сказав у часи національно-визвольних змагань (1918 р.) дійсний член Української Академії Наук П. Тютківський, – *це любов до рідного краю, України*”. Ніяка мілітарність і зброя не вбереже нас, коли душі окутує зрада. Зрада, що відбувалася в Криму 2014-го, є відповіддю на причини трагедії. Адже вірними своїй Батьківщині-Україні під час анексії Криму залишилися: з 13468 солдатів і офіцерів Збройних Сил України – лише 3990 військовослужбовців (29,6%); Міністерства внутрішніх справ України: з 10936 – лише 88 (0,8%); Державної прикордонної служби України: з 1870 – лише 519 (29,7%); Служби безпеки України: з 2240 – лише 242 (10,8%); Управління державної охорони: з 527 – лише 20.

Реальною загрозою є також стан напівзубожелості народу: ставши жертвою сучасного “неукраїнського олігархату”, людей намагаються схилити до дій за Тичинівським рефреном: “На чорта нам здалася власть? / Нам дайте хліба їсти!”. Але мусимо бути свідомими того, що навіть за нинішніх умов найбіднішої країни в Європі, дуже гострих соціальних проблем не маємо права покладатися на свідомість усіх тих, хто по своїй і чужій волі прагне тільки “їсти”. Пам’ятаймо Шевченкове бла-

гання, що водночас слугує нам певним орієнтиром і без досягнення якого не отримати матеріальних і духовних благ.

**Поборов Ти першу силу,
Побори ж і другу,
Ще лютишу!..**

Можна влаштувати безплідні дискусії про “більше” зовнішнє чи внутрішнє, але сутність залишатиметься незмінною.

Завдання народу, який мріє бути незборимим і щасливим, полягає в непримиренній борні з доморошеними й инородними кривдниками, визискувачами, зайдами.

А тому “Свою Україну любіть...”, вільну від національного, соціального, економічного і духовного гніту, що є нашим домашнім завданням, стрижневою ідеєю, яку сотворив і благословив Тарас Шевченко.

Пам’ятаймо першу заповідь “Катехизму українця”: “*Одна, єдина, неподільна від Карпатів аж до Кавказу самостійна, вільна Україна – оце національний і всеукраїнський ідеал. Нехай кожна українська дитина пам’ятає, що вона народилася на світ на те, щоб здійснити цей ідеал*”.

Українцям нині важливо не тільки народжувати, але й втілювати в національному середовищі ті значущі цінності, які сформують довершеність української нації. Бо “*ніхто нам не збудує держави, коли ми самі її не збудуємо і ніхто за нас не зробить нації, коли ми самі нацією не хочемо бути*”, – писав у 20-х роках минулого століття В. Липинський у своїй знаменитій праці “Листи до братів-хліборобів”. А належно здійснюватимемо українську справу націєдержавотворення, якщо подолаємо ворога зовнішнього і внутрішнього. “*Першу і другу силу*”. Тоді уможливиться якісні суспільні зміни в соціальному, культурно-освітньому, інформаційному, духовному, політичному, безпековому сегментах. Для жменьки чужинських кланів, які заволоділи національними багатствами, окупували інформаційний простір, розставили своїх прислуг-офіціантів у владних коридорах, не існує цінностей вистражданого національного відродження України, значущості відновлення Української держави. Вони воліють сприймати Україну як “*територію для всіх*”, уперто нав’язуючи безглузду модель “полікультурності” громадянського суспільства без **української культурності**.

“Схаменіться! будьте люди, / Бо лихо вам буде”, адже в українців “*Нема на світі України, / немає другого Дніпра*”. Україна боролася не за те, щоб розчухуватися перед “іншими” та “своїми” підпанками, споглядати за “реформуванням” землі, яке чинять “нові” і “старі” обличчя.

Тут земля наших дідів і прадідів, духовний, державний, національно-культурний Центр. Київ, а не чужинські столиці є нашим Серцем і Духом. Тому Українці вічно боронитимуть і шануватимуть рідну Землю, яка дарована їм Богом.

Тарас Шевченко: вічний і сучасний

Олена БОНДАРЕНКО

22 травня – 160-ті роковини перепоховання Українського Пророка.

Перечитуючи твори Шевченка, вкотре переконаємося у їхній фантастичній актуальності.

Одна з влучних характеристик нашого генія належить польському письменникові Єжи Єнджевичу: “Шевченко був геніальним організатором свідомості свого народу”. І це справді так. Тарас Шевченко зняв з наших очей і сердець полуду меншовартості та вказав світоглядні цінності й орієнтири, при таманні великій нації. Вони були нашими одвіку, але їх усвідомлювали лише одиниці, що не дивно у середовищі, змордованому доморослими і зайшлими гнобителями.

Шевченко запропонував своєму народові, котрий упродовж століть силкувався вирватися з-під загарбницького ярма, найпотужнішу зброю:

...Возвеличу
Малих отих рабів німих!
Я на сторожі коло їх
Поставлю слово...

Тарас Шевченко – перший у лавах борців за Україну. Під час Революції Гідності саме Тарас Шевченко став Провідником Майдану, а не різні мікрофонні владолюбці на дурняк. На Майдані та й у всій Україні стався всенародний, неімовірний “сплеск Шевченка”. Світ облетіло відео, на якому Сергій Нігоян – перший у шереху Невесної Сотні – цитує “Кавказ”:

**Борітеся – побороете!
Вам Бог помагає!
За вас правда, за вас слава
І воля святая!..**

Здається, Тарас Григорович про нас, нинішніх, знав усе. Протих, хто, озброївшись чужими для них патріотичними гаслами та цитатами з його ж таки творів, гендлюють ідеями й ідеалами:

*Господом прокляти.
Ви любите на братові
Шкуру, а не душу!..*

Або ж:
*А той, щедрий та розкошний,
Все храми мурує;
Та отечество так любить,
Так за ним бідкує,
Так із його, сердешного,
Кров, як воду, точить!..*

Про суди, що нині вже сіамськи зрослися з владою:

*Допоки будете стяжати
І кров невинну розливати
Людей убогих? А багатим
Судом неправим помагати?*

Про теперішніх олігархів:
*Ви – розбойники несеті,
Голодні ворони.
По якому правдивому,
Святому закону
І землю, всім даною,
І сердешним людом
Торгуєте?..*

А це ж про тебе, наш “гречкозалежний” виборцю:

*...За шмат гнилої ковбаси
У вас хоч матір попроси,
То оддасте...*

Варто, мабуть, навести й Тарасові слова, що лягають у контекст досьогоднішнього перебування в Україні церкви, підконтрольної Росії, та Томосу, що став величезним кроком у напрямку “Геть від Москви!”:

*...Церков-домовина
Розвалиться... і з-під неї
Встане Україна.*

*І розвіє тьму неволі,
Світ правди засвітить,
І помоляться на волі
Невольничі діти!..*

Та й сенс відомої поеми “Катерина”, гадаю, ще за часів Шевченка не обмежувався суто особистими взаєминами між підступним москалем та довірливою українською дівчиною. Як показала найсучасніша практика, загравання на кшталт “Харківських угод” чи догідливе підтакування деяких “наших” політиків адептам “руського міра” призводять до великого лиха. Тож:

*Кохайтеся, чорнобриві,
Та не з москалями,
Бо москалі – чужі люде,
Роблять лихо з вами...*

І нині український Геній, прозираючи крізь століття, кличе нас на захист своєї країни від російського агресора:

*Не дайте матері, не дайте
В руках у ката пропадати!..*

Тарас Шевченко з нами гранично чесний. Він додає нам упевненості й відваги у війні за свою рідну країну і в борні за свою громадянську і національну гідність:

*Не вмирає душа наша,
Не вмирає воля,
І неситий не виоре
На дні моря поля!*

Але перемагати можна, лише об’єднавшись. Тому Поет не втомом повторює нам, нинішнім, хто є справжніми патріотами: “Обніміться ж, брати мої. Молю вас, благаю!”

Свою Україну любіть.

*Любіть її... Во время люте,
В останню, тяжкую минуту
За неї Господа моліть, –*

знову й знову звертається із пристрасним закликком наш рідний Шевченко.

Будьмо гідними любові й поваги свого Пророка. Любімо і шануймо його щоденно. Живімо за моральною Конституцією української нації, створеною космічною силою його думки і непоборною силою духу. І будемо вічні з Шевченком.

Примітка. Цитати з творів Т. Г. Шевченка: “Подражаніє 11 псалму”, “Кавказ”, “Давидові псалми”, “Сон”, “Холодний Яр”, “П. С.”, “Стоїть в селі Суботів...”, “Катерина”, “І Архімед, і Галілей...”, “І мертвим, і живим, і ненародженим землякам моїм...”, “Чи ми ще зійдемося знову...”.

Убивцю Симона Петлюри виправдали завдяки спецслужбам СРСР

Головний Отаман директорії УНР Симон Петлюра (22 травня 1879 – 25 травня 1926)

Ярослав ФАЙЗУЛН, кандидат історичних наук, начальник Управління наукового забезпечення політики національної пам'яті Українського інституту національної пам'яті

Убивця Петлюри – Самуїл Шварцбард – єврей за походженням. Спочатку подія викликає занепокоєння в російсько-єврейських колах. Вони переймаються, щоб це не роздратувало французьку владу. Говорять, що злочин незрозумілий із погляду давності мотивів. Визнають, що Петлюра особисто не був причетний до погромів євреїв в Україні. Потім з'ясовується, що вбивця – французький підданий. Єврейські організації в Лондоні засновують Комітет допомоги Шварцбарду. Влаштовують публічні заходи, залучають жертв єврейських погромів, відомих діячів, збирають кошти. Проводять у пресі кампанію з “відбілення” Шварцбарда. Називають його месником за кривди свого народу, добropорядним громадянином, французьким вояком і патріотом, зразковим сім'янином, носієм усіх людських чеснот.

“Група єврейських волонтерів, приймавших участие в войне на французском фронте, добила привлечение своего представителя как свидетеля в деле Шварцбарда – чтобы осветить его личность с лучшей стороны, – йдеться у зведенні радянської розвідки. – Показати як честного товарища, хорошого солдата і стойкого націоналіста, которого до болезненности возмущали погромы петлюровцев”. На хвилю звинувачень на адресу українських повстанців реагує отаман Нестор Махно. Публікує статтю, в якій апелює до єврейської спільноти й доводить безпідставність закидів щодо власної участі в погромах.

“Такими мелкотравчатыми батьками история не будет заниматься. Ему завидно, что о нем никто не говорит. Его забыли, а Петлюра стал героем дня. Спите спокойно, батько Нестор. Никто вас не тронет. На таких батьков не стоит терять пуль Шварцбардов”, – відповідають єврейські організації.

Під впливом антипетлюрівської кампанії у європейських країнах шириться переконання в безкарності Шварцбарда. Складається враження, що судитимуть

не вбивцю, а загиблого Симона Петлюру. Його дружину Ольгу відвідує особистий секретар експрезидента Франції Александра Мільерана. Цікавиться, чи не відмовлявся Петлюра приймати делегацію євреїв у Києві. Жінка заперече.

Українці одностайні в думці, що Симона Петлюру вбили радянські спецслужби. Це засвідчують повідомлення розвідки більшовиків: “В Варшаве имеются полученные от Токаржевского (дипломат Ян Токаржевський-Карашевич. – Прим. ред.) сведения об имевшихся у него документах, доказывающих, что покушение на Петлюру было произведено по поручению Соввласти. Эти документы должны были послужить причиной новой отсрочки процесса Шварцбарда. Есть сведения, что проф. Яковлев (педагог Андрій Яковлів. – Прим. ред.) собраны материалы о погромах, организованных покушениях и террористических актах со стороны советской власти против украинского населения на Украине и за границей. Эти материалы переданы им в Комитет Франс д'Ориент. Комитет этот имеет задание от французского правительства скомпрометировать Соввласть во время процесса Шварцбарда”.

Після приходу в Польщі до влади Юзефа Пілсудського багато говорять про спільну з українцями майбутню війну з “советами”. На траурному засіданні з приводу загибелі Симона Петлюри польський генерал Густав Орліч-Дрешер каже: “Український народ повинен пам'ятати, що ідея про федерацію України з Польщею із приходом до влади Пілсудського знову оживає. Тому час припинити мріяти про те, що більшовики створять Україну. Треба згуртуватися навколо старих українських вождів. Лише це наблизить колишні надії”.

“В Польше было заседание петлюровской молодежи. Постановили отомстить за смерть вождя, которую приписывают большевикам, – нотують чекісти. – Постановили организовать покушение на кого-нибудь из советских деятелей. Акт должен носить демонстративный характер. Личность особой роли не играет: будь-то из полпредства, консульства или торгпредства. Так как местом убийства Петлюры был Париж, то и местом контр-

“Известие о смерти Петлюры вызвало среди украинской эмиграции большую тревогу. Покушение считается делом Москвы, – звітував радянський розвідник із Берліна 8 липня 1926 року. – В первый момент показалось, что эмиграция совершенно разбита и близится к полной ликвидации. Однако после нескольких дней оказалось, что факт потери духовного вождя сплотил ее еще больше”. Радянська влада не очікувала такого об'єднання діаспори після вбивства голови Української Народної Республіки в екзилі Симона Петлюри. Над його домовиною почали єднатися навіть ті організації й постаті, які раніше були негативно до нього налаштовані.

действия желательны также сделать столицу Франции. Якобы на все дело ассигновано 500.000 франков”.

Десятки донесень радянської закордонної розвідки фіксують дані про наміри українців учинити “страшну помсту” за вбивство Симона Петлюри. Із Варшави в червні 1926-го радянські розвідники повідомляли: “Состоялось совещание “высшего командного состава Армии УНР”, под председательством прибывшего из Франции ген. Сальского, который призывал к единению и к кровавой мести за смерть Петлюры. Почти все эмигранты-украинцы во Франции имеют короткое огнестрельное оружие, и около 200 чел. из них принимали участие в охране похоронной процессии”.

Ініціатором терактів виступає Микола Чоботарів – контррозвідник, колишній керівник особистої охорони Симона Петлюри. Серед можливих жертв називає імена радянських високопосадовців в Україні та дипломатичних представників за кордоном. Радянська розвідка доповідає про можливість замаху проти Самуїла Шварцбарда чи його родичів. Припускають, що це стане неминуче, якщо суд його виправдає або покарання буде м'яке. Пізніше повідомляють – українці утримуються від замаху на Шварцбарда, щоб не наражатися на додаткові звинувачення в “бандитизмі”. Кошти для утримання захисту українців на суді збирають товариства з шанування пам'яті Симона Петлюри. Вони виникають серед емігрантів і по деяких українських містах. Розсилають 67 адресних листів до установ і окремих діячів. За тиждень збирають 1092 злотих. “В распоряжение Генеральной Укр. Рады в Париже полк. Приходько из Варшавы привез 6.000 зл. на расходы по процессу. Они были получены из Военного министерства Польши. Кроме этих денег, переслано туда же до 3.000 зл., собранных среди эмигрантов на ту же цель”.

Між українцями поширюють анкету. За її допомогою збирають інформацію про організацію погромів більшовиками та провокації євреїв. Містять питання: “Чи був свідком, або що чув про єврейські погроми? Де саме були погроми й коли, хто їх організував, з якого приводу виникали? Чи вони відбувалися до заняття місцевості армією УНР, чи робилися в тилу уряду УНР? Чи було кого з військових чинників армії УНР покарано за погроми або грабунки?”

“Полковник Чеботарев высылал в Камянец-Подольск двух бывших чиновников военного ведомства за доставлением ему некоторых документов из архива, находившегося там в “надежных руках”, – відзначають в одному з

донесень радянської розвідки. – Эти документы, касающиеся распоряжений Петлюры против еврейских погромов, необходимы для процесса в Париже. Что в Каменце спрятана часть документов Канцелярии Петлюры – это факт, но где именно – выяснить не удалось, так как и лиц, отправленных туда”.

Радянські спецслужби дізнаються про деталі і зміст документів, що зібрали унерівці для процесу над Шварцбардом. Частину знищують. На інші готують контраргументи й маніпуляції.

“Из документов этих необходимо было уничтожить доставленные одним из судебных следователей по делу погрома в Проскурове материалы, старающиеся представить погром как неизбежное подавление бунта и провокации со стороны еврейского населения, – звітують чекісти. – Изъять эти материалы не удалось, но зато они были засунуты среди дел совершенно иного характера, почивающих в архиве”.

Так само більшовики визнавали “незручними” документи про погром у Китайгороді, тепер Кам'янець-Подільський район на Хмельниччині: “В деле есть показания войта и крестьян в форме протокола, утверждающие, что еврейское население того же города без всякого повода первое обстреляло ночью квартиру украинского коменданта и тем спровоцировало выступление украинцев”.

У січні 1927 року уповноважений Наркомату закордонних справ СРСР при Раднаркомі Української РСР Олександр Шліхтер направляє лист до Генерального секретаря ЦК КП(б)У Лазаря Кагановича. В ньому – директиви про те, в якому напрямку спрямовувати “паризький процес”. Які ідеологічні “кліше” щодо Петлюри й українського руху використовувати, які документи надати в розпорядження адвокатам Шварцбарда. Рекомендують свідків для процесу – зокрема, письменника Володимира Винниченка (його викликали на суд як свідка, але про його свідчення не відомо. – Прим. ред.). Зазначають осіб, яких краще не допускати: члени головної управи українського товариства Червоного Хреста Петро Златковський і Платон Лінниченко, російський політик Павло Мілюков. Дають поради, як висвітлювати судовий процес у СРСР.

“Виправдання чи обвинувачення Шварцбарда за здійснення терористичного акту ні в якому разі не може зняти з Петлюри і всього очолюваного ним руху, відомого під іменем петлюрівщини, відповідальності за погроми й інші завдані ним нещастя, – йдеться в листі. – Запропонувати українській радянській пресі не роздмухувати значення процесу

та вмщати лише повідомлення й матеріали про процес, що надходять від ТАРС, або від Упов. НКЗС, але ні в якому разі не від власних кореспондентів”.

21 січня 1927-го питання “Про процес Шварцбарда” розглядає таємне засідання Політбюро ЦК КП(б)У. Воно відряджає до Парижа на процес більшовика Миколу Попова. Виділяють на відрядження 2,5 тис. крб. Середня зарплата в країні становить близько 63 крб.

Суд над Шварцбардом став однією з найуспішніших таємних операцій радянських спецслужб. Убивцю виправдали, а загиблий політик та український національно-визвольний рух отримали тавро “антисемітський” і “погромницький”.

103 українські організації з Франції, Польщі, Чехословаччини та Румунії увійшли до Міжорганізаційного комітету для вшанування пам'яті Симона Петлюри, створеного в липні 1926-го. В ньому діяла комісія зі збору інформаційного матеріалу для суду. На потреби комітету з кожного емігранта збирали по 5 крон щомісяця. Кожна організація відраховувала 5 відсотків свого доходу.

Старі французи такого похорону ще не бачили

“Атаман Петлюра выезжал из Польши легально. Поездка была организована Пилсудским (маршал Польши. – Прим. ред.), который до сих пор является сторонником самостоятельной Украины во главе в атаманом Петлюрой, – відзначають у донесенні працівники закордонної розвідки СРСР із Праги 7 березня 1924 року. – Петлюра выехал из Польши с целью поискать для своей работы всесторонней поддержки в государствах, где сильно развито национальное движение и большая ненависть к большевикам. Планирует посетить Венгрию, Италию, Швейцарию, Испанию и Чехию”.

Голова Української Народної Республіки Симон Петлюра в жовтні 1924-го приїжджає до Парижа – столиці європейської геополітики. Шукає підтримки серед лідерів провідних держав для України, більша частина якої окупована більшовиками. Зустрічається з французькими політиками, намагається об'єднати розпорошену українську еміграцію. Готує десятки статей про Україну для преси, насамперед журналу “Тризуб” – друкованого органу УНР в екзилі.

Петлюра мешкає в інженера Миколи Шумицького. Потім орендує кімнату в “Ідеал готелі”, пізніше – дві кімнати на п'ятому поверсі готелю в Латинському кварталі. З Праги до нього перебираються дружина 40-річна Ольга й донька Леся, 14 років.

Продовження на стор. 5

Василь ЛІЗАНЧУК, доктор філологічних наук, заслужений професор Львівського національного університету імені Івана Франка

Закінчення.

Поч. у ч. 20 за 2021 р.

“Старогромадівці” блискуче скористалися... ініціативою київського генерал-губернатора О. Дондукова-Корсакова, який домагався відкриття відділу задля вивчення краю в інтересах “місцевої адміністрації”. Генерал-губернатор не врахував, що “вивчення краю” може мати й інші цілі, — ті, про які в одному з листів писав М. Драгоманов: “Україна сама себе ще не знає, їй треба наукової і літературної праці, щоб себе пізнати...”

Усе, що встигли зробити вчені-подвижники з Південно-Західного відділу, вело саме до такої мети. Ось кілька золотих сторінок із української наукової епопеї 1870-х рр. Професор Київського університету Володимир Антонович (із чийм іменем пов’язано становлення української історичної науки) зібрав, відредагував і видав 8-томний “Архив Юго-Западной России”, в якому вміщено документи з історії Правобережної України XVI—XVIII ст. Павло Чубинський у 1872—1878 рр. видав 7 томів “Трудов этнографическо-статистической экспедиции в Западно-Русский край”, у яких зібрано унікальні фольклорні, етнографічні та мовознавчі матеріали. Ця праця вченого була відзначена кількома престижними преміями й нагородами.

У 1874—1875 рр. у Києві побачили світ “Исторические песни малорусского народа и примечания Вл. Антоновича и М. Драгоманова” у двох томах — перше зібрання українських політичних пісень, своєрідність яких М. Драгоманов продемонстрував шляхом порівняння їх із піснями інших народів Європи. “Це своєрідна історія українського народу, розказана ним самим”, — так оцінив М. Драгоманов витвір народного генія. Олена Пчілка (рідна сестра Драгоманова) досліджувала українську вишивку, писанки, народні пісні. Першою її дослідницькою працею став альбом “Украинский орнамент. Вышивки, ткани, писанки” (1876). П’ятьма виданнями виходили в світ “Українські узори” Олени Пчілки зі зразками шиття і ткани. Вагомими були наукові збутки мовознавців Олександра Потебні, Павла Житецького та Костя Михальчука, юриста Олександра Кістяківського (1879 р. він видав унікальні пам’ятки з історії українського права, і серед них — звід кодексів “Права, по которым судится малороссийский народ”)... Чи могли “землячки” байдуже спостерігати за тим, як українство набирає сили?

Скільки років антиукраїнській ідеології “руського міра”?

Особливо старалася газета “Киевлянин”, дитя Валуєвського циркуляра (виходити вона почала 1864 р., на урядовий кошт, отже — з цілком певною метою).

Царський уряд, ідеологи великодержавності, ура-патріотичні газети ополчилися проти українофілів та їхніх намагань начебто підірвати імперію. “Могушество России основано на единстве государства, а потому все, что может клониться к потрясению сего единства и к отдельному развитию различных народностей, для нее пагубно и не должно быть допускаемо, — нагадував дітям у заповіті Олександр II.

Валуєвський циркуляр і Емський указ означали, крім усього, що й самі українофіли мали зазнати переслідувань. Адже вони були охоронцями репресованої мови! Найбільш активних членів “Громади” відправляли у заслання. На початку 1860-х рр. Павла Чубинського відправили на Архангельську; Олександр Кониський опинився у Вологді, потім у Тотьмі і Бобринці; кирило-мефодіївцю Дмитру Пильчикову “дисталася” Херсонщина... Усе це означало, що любити Україну дозволялося лише в спеціально відведених місцях, як правило, холодних.

У середині 1870-х рр. усе повторилося. Михайлові Драгоманову довелося емігрувати. Чубинському заборонили мешкати в Україні, він змушений був податися до Петербурга, де в 1876—1879 рр. служив у Міністерстві шляхів. В ув’язненні опинився зовсім юний Борис Грінченко... “Це варто знати нинішнім українцям: наша мова тільки тому й збереглася, що за неї боролися українські “будителі” і що був багатомільйонний, переважно сільський люд, для якого ця мова була рідною, а значить — постійно вживаною. Мови, якими не користуються в повсякденні, помирають”, — підкреслив Володимир Панченко у статті “Тридцятирічна війна по-українськи” (День. — 2002. — 30 серпня).

Восени 1876 р. Драгоманов поселився в Женеві, де й заснував українську друкарню, яка проіснувала цілих 43 (!) роки. Придбав він її у послідовників Михайла Бакуніна, скориставшись матеріальною підтримкою свого однодумця Сергія Подолінського, сина заможних батьків, теж політичного емігранта. Серед драгоманівських видань — п’ять випусків часопису “Громада”. Популярні брошури політичного змісту, збірки фольклорних матеріалів, художні твори (“Поезії Т. Шевченка, заборонені в Росії”, його ж поема “Марія”, роман Панаса Мирного та Івана Білика “Хіба ревуть воли, як ясла повні?”, і поетична збірка П. Куліша “Дзвін” та ін.). Вся ця продукція нелегально в шляхом переправлялася в Росію.

Важливі і цікаві факти оприлюднив у “Літературній Україні” за 23 травня 2002 р. Густав Цвенґрош. Він написав, що вигнанець Михайло Драгоманов опублікував для європейського читача повний текст таємного Емського указу у спеціальній праці “По вопросу о малорусской литерату-

ре”. У червні 1878 р. в Женеві він надрукував розлогу франкомовну доповідь “Українська література, проскрибована російським урядом” для учасників Першого міжнародного літературного конгресу в Парижі 1878 р. Голоували на ньому славетний Віктор Гюґо і письменник-демократ Іван Турґенев. А 15 вересня 1881 р. редактори українського збірника в Женеві “Громада” М. Драгоманов і М. Павлик підписали франкомовне “Повідомлення, представлене Віденському міжнародному літературному конгресові 1881 р.”. Воно завершується такими словами: “Ми думаємо, що виконаємо свій обов’язок, нагадуючи цим повідомленням представникам літературного світу всіх цивілізованих націй, що (Емський — Г. Ц.) указ, котрий вище навели, все ще в силі”. М. Павлик, який підписав цей документ від імені українців Галичини, Буковини та Закарпаття, залишив на ньому такий напис: “Даю сю відозву, — написану Драгомановим, — із захованого в его паперах екземпляра — тепер великої рідкості”.

Історія людства, мабуть не знає подібних прикладів такого неймовірного національного гніту, що його зазнавала Україна. “Ні одна книга українська не записана в список тих, що можна держати в сільських бібліотеках не для того, щоб вчитись по ній, а щоб тільки давати ученикам читати дома, або держати учителів, як поміч, — оцінював ситуацію в Україні М. Драгоманов. — А мов на сміх міністерство похвалило і скрив у школах є третє видання книги “Дешо про світ Божий” — тільки в перекладі “Свет Божий — перевод с южнорусского”, “а в виходячому в Києві на казенні гроші журналі Андріяшева “Друг народа” друкуються переклади з Шевченка, — з української мови на московську — для українців (!) і потім містяться також в “Книгу для чтения” в українських школах того ж Андріяшева”.

Заборону ввозити українські книжки з-за кордону у найрізкішій формі підтверджено 1894 р. Спеціальним циркуляром Головного Управління в справах друку 1895 р. було заборонено друкувати будь-які книжки і збірники українською мовою для дитячого читання, “хотя бы по существу содержания они и представлялись благонамеренными”. Подану до цензури збірку дитячих оповідань заборонив цензор з допискою: “Написано очевидно для детей, но они должны учиться по русски. — Воспретить”. На українській граматиці, підготовленій російською мовою, цензор написав резолюцію: “Наивно было бы надеяться на дозволение печатать грамматику того языка, который не должен существовать”. Ці приклади найяскравіше викривають основну мету репресій щодо українського слова. Його треба знищити “в цілях государственных” — незалежно від змісту того, що буде тим словом вимовлятися, навіть і за найбільшої “благонамеренності” українського писання. Аби не було смуту” серед єдиного русского народа в єдиному неделимом государстве российском”, українську мову треба задушити.

“Для нас, свідомих українців, є один українсько-руський народ. Україна австрійська і Україна російська однаково нам рідні, і жодні географічні межі не можуть роз’єднати одного народу і, аби була у нас моральна міць, то ні нас не зможуть відірвати від Галичини, а Галичини від нас, бо ідеї, духи розірвати на два шматки не можна, як нічим не можна спинити дніпрові течії: вона завжди опиниться у морі, які б перепони не були, — наголошувалося у рефераті “Братства тарасівців”, який був прочитаний у Харкові під час шевченківських роковин 1893 р. — На підставі науки, так званої психофізіології, ми знаємо, що мова є однією з найважливіших прикмет, що найдужче виявляє внутрішній зміст національний, що мова — орган духу і виявник психології народної. Народ, що не має письменства рідною мовою, не є нацією”.

Шовіністична всюдозволеність у Росії позбавила український народ “всякої можливості просвіти, поскільки існуючі школи займаються тільки обмосковленням дітей, що навчаються в них: література заборонена, мова вигнана звідусіль: із церков, школи, офіційних і громадських установ, із суспільства; кожне українське слово, кожна зносина з Галичиною викликає поліцейську підозру, нагляд, а часто тюрму, висилання, голод внаслідок позбавлення права заробляти, — говорилося у зверненні “російських українців” до європейської демократії 1895 р. — Скільки б не говорили істинно ліберальні великороси про свою непричетність до того гніту, який зносить українська нація, все ж вони не можуть заперечувати, що відома частина їх преси стоїть за цей гніт і що уряд душить українців в ім’я великоросійської народности, що українська мова і література переслідуються в ім’я великоросійської мови і літератури, що, нарешті, українцю не дозволено бути українцем для того, щоб насильно зробити його великоросом”.

Гіркий, неприємний висновок базувався на фактах, які незаперечно підтверджували, що політика “обрусення” провадилася послідовно, настирливо, безперервно, удар за ударом скеровуючи на одну точку — національного нівелювання українського народу. Починалося з мови, бо коли не розвивається рідна мова, — не може розвиватися й національна думка. Виховання, зостаючись народним і національним, способами своєї діяльності мусить мати загальнолюдську, гуманістичну мету. Школа ж в Україні “стала ще більше москалізаторською, ніж була, — писав у 1896 р. Б. Грінченко. — Величезна більшість учителів соромить дітей їх українською мовою говорити. Українські національні згадки, українську історію викинено з читанок шкільних, або тільки їм місця пущено і так на тому місці сказано, що бодай би вже й нічого не казано!.. Якесь нікчемна плутаниця, а часом таки й брехня. А замість історії вкраїнської скрізь історія московська викладається так, мов би вона нашому чоловікові

рідна. Та ще й яка історія! Що стукнеш, то скрізь хвали та гімни земним божкам: Павлови, Миколі, Катерині, Петрові хвали Суворовим, Корніловим, Скобелевим і всій російській солдатчині! Тут усякі подвиги рабської вірності... Московська історія дається вкраїнському народові як його рідна, а потім — коротенька згадка про вкраїнський народ, як про якийсь додаток до московської”.

Потужні оберти зросійщення заповнили всю Україну після Другої світової війни. Московські пропагандисти повсюдно закликали розвінчувати “націоналістичні пережитки минулого”, підкреслювали “зростаючу роль російської мови”, яка, мовляв, стала “другою рідною мовою” для неросіян. Найшвидшими, “стахановськими темпами” здійснювали “злиття мов і націй” в Україні. У 1958 р. в містах України в українських школах навчалось тільки 21% дітей (в 1926 р. — 97%). “...Стан шкільної освіти в містах України настільки скандальний, що відповідна статистика давно вже не публікується, а дані про кількість українських та неукраїнських шкіл ледве чи не відносяться до найбільших державних таємниць, — підкреслював І. Дзюба. — Але і ті школи, які називаються українськими, по суті ними не є. Досить побувати в будь-якій “українській” школі в Києві, наприклад, щоб пересвідчитися в тому, що поза викладанням усе внутрішнє життя ведеться в них російською мовою і навіть самі вчителі по-українському “соромляться” говорити, не кажучи вже про учнів. Отже, здебільшого це — “показуха” і не потрібна театральність для цифри і “для іноземців”.

Але найгірше те, що “українські” школи — це вже стосується і міських, і сільських шкіл — зовсім не виховують національну гідність і національне почуття, не дають елементарного усвідомлення своєї національної приналежності та зв’язаних з цим обов’язків, не забезпечують мінімального знання рідної історії та рідної культури. Бо в більшості з них панує все той самий дух вищості і “предпочтительности” російської культури та другорядності української як “довеска” до російської. Тож і не доводиться дивуватися з того, що випускники шкіл України в масі своїй — цілковиті невіглахи щодо української культури”.

Ухвалений сесією Верховної Ради СРСР 24 грудня 1958 р. закон про “зв’язок школи з життям”, який позбавив українську мову (в інших союзних республіках — їхні мови) права бути обов’язковою в школі, дістав підтвердження в Україні в законі “Про зміцнення зв’язку школи з життям і про дальший розвиток системи народної освіти в Україні” РСР від 17 квітня 1959 року.

“Розвинутий соціалізм” створював усі матеріальні, соціальні, політичні, ідеологічні передумови для російщення. У серпні 1978 р. ЦК КПРС видав таємну постанову “Про дальше вдосконалення вивчення російської мови в союзних республіках”. ЦК Компартії

Україні схвалив московський документ і розробив свої таємні “Заходи по організації виконання постанови ЦК КПРС від 31 серпня 1978 р. “Про дальше вдосконалення вивчення і викладання російської мови в союзних республіках”.

Рада Міністрів УРСР у відповідь на постанову Ради Міністрів СРСР від 13 жовтня 1978 р. № 835 “Про заходи по дальшому удосконаленню вивчення і викладання російської мови в союзних республіках” ухвалила 2 листопада 1978 року свою постанову “Про заходи по дальшому вдосконаленню вивчення і викладання російської мови з загальноосвітній школі УРСР”.

Зросійщені та збільшовичені українці, прихильники так званого “естественного слияния родственных и близких между собой славян”, відкриті й замасковані вороги українства “натхненні й організовані” під керівництвом В. В. Щербичського і його “підручних” виконували таємну постанову ЦК КПРС і Ради Міністрів СРСР від 26 травня 1983 р. № 473 “Про додаткові заходи по поліпшенню вивчення російської мови в загальноосвітніх школах та інших навчальних закладах союзних республік”. Через кілька нацидять днів відповідну постанову ухвалили ЦК Компартії України і Рада Міністрів УРСР. Додаткові заходи щодо поліпшення вивчення російської мови розробила колегія Міністерства освіти УРСР (29.06.1983 р. № 7/77).

Вороги Української держави добре розуміють, що “мова, випливаючи з невідомої глибини людської природи, стає цементуючим ферментом нації, — зазначала Т. Панько. — З утратою поняття рідної мови втрачають психічну константу, моральні засади, зв’язок зі своїм родом”, народом, нацією, не відчувають потреби у своїй державі. І нині антиукраїнські сили вслякою обмежують використання української мови, щоб надалі знекровлювати інтелектуальні судини нації, бо “мова для культури — те саме, що центральна нервова система для людини” (С. Лем). Відмова від рідної мови навіть якоїсь частини народу не проходить безкарно.

Тривала антиукраїнська політика кремлівських “братів” (читаймо — “деспотів”) та їхніх віронопідданих васалів-малоросів призвела до того, що серед громадян України є, на жаль, чимало таких, які вважають себе освіченими інтелектуалами, посідають високі крісла у законодавчій, виконавчій, судовій владі і навіть у науково-педагогічних інституціях, рвійно виступають по радіо, хизуються на телевізійних ток-шоу, працюють у засобах масової інформації, але їхні знання про українські духовні, моральні, соціальні, національні цінності, національні інтереси, національні цілі, про справжню, а не сфальшовану ворогами історію України, дуже обмежені. Такі люди в юдаїзмі підпадають під визначення “вкрадені діти”. В Україні “вкрадених дітей” чужою російською владою досить багато.

Академік НАПН України Георгій Філіпчук підрахував, що за останні 25 років Україна втратила понад 3 млн дітей. Це втрачає не лише фізичні, а найстрашніше — національно-духовні. Лише у 21% українських вищих навчальних закладах студенти здобувають освіту державною мовою, а в майже 80% — мовою російською. Нинішні “вкрадені діти”, на

жаль, не розуміють, що бути наполовину вільним, наполовину рабом неможливо. У такій морально-психологічній ситуації надзвичайно важливо, щоб усі освітяни, мас-медіа аргументовано, виважено, переконливо доносили до “вкрадених дітей” правду, що “українська мова — це той енергетичний вал, який захищає народ від виродження” (Катерина Мотрич), це синонім життя, код української душі, який єднає його з Богом.

Роздумуючи над Емським указом, Іван Франко у праці “Сухий пень” наголошував, що “українська суспільність мала нагоду переконатися, що справа українського слова, українського розвою чужа для великоруської суспільності; що та суспільність також засліплена своїм державним становищем, у справах державних думає (з виїмком немногих, високих умом і серцем одиниць) так само, як її бюрократія, чи іншіми словами, що російська бюрократія невідродна дочка російської суспільності, і, видержавши остру боротьбу з отсею всесильною бюрократією, українській суспільності прийдеється видержувати хронічну, довгу, але не менш важку боротьбу з російською суспільністю та крок за кроком відвоювати собі у неї право на самостійний розвій”.

Нині загострилась боротьба з путінсько-російською суспільністю та промосковською п’ятою колоною за незалежний, демократичний, правовий, соборний, самостійний розвій української України. Щоби здобути перемогу над нинішнім ворогом, потрібно також потужно спиратися на морально-духовний, інтелектуально-національний чинник — глибоко вивчати правдиву українську історію, усвідомити сутність поняття “русский мир” (російською), або “русский мір” (українськими літерами) і не плутати поняття “русский мір” (український світ). “Русский мір” походить від назви Російська імперія.

З викладеного вище матеріалу, сподіваюся, що кожному зрозуміло, що ідеологія “русского міра” ґрунтується на шовінізмі, більшовизмі, нацизмі та рашизмі (новітньому московському імперському витворі). Кривава історія ідеології “русского міра” своїм корінням сягає у Московію. Московія як князівство з’явилася у 1277 році з дозволу золотоординського суверена і була звичайнісіньким улусом, підвладного династії Чингізидів. Вперше поселення Москви було зафіксовано лише у 1272 р. під час третього перепису населення у володіннях Золотої Орди (В. Білінський).

Московські князі у стосунках з ординцями та зі своїми сусідами чинили за принципом, що для досягнення мети придатні будь-які засоби. У політиці вдавалися до брехні або напівправди, лицемірства, хитрощів, безпринципності, наклепів, інтриг, дворушності, хабарництва, підступів, шантажу, вигадок, підступності тощо. Постулат “мета виправдовує засоби” був звичайним і буденним принципом усіх наступних поколінь московських царів, імператорів, політиків аж до новітнього часу (Г. Півторак). Усі ці засоби в політиці використовує нині Путін і його кліка не лише стосовно України, а й у європейському та світовому контексті. Ефект ілюзії правди переповнює московську та проросійську маніпулятивну пропаганду “русского міра”.

Убивцю Симона Петлюри виправдали завдяки спецслужбам СРСР

Закінчення. Поч. на стор. 3

Радянські агенти проникають в оточення перших осіб УНР. Вони перехоплюють таємну кореспонденцію. У їхньому розпорядженні опиняються десятки листів Петлюри. У повідомленні 10 лютого 1926-го прем’єр-міністр УНР Андрій Лівичський з Варшави інформує його, що в Польщі готують державний переворот маршала Юзефа Пілсудського, приятеля і союзника Петлюри. Зміст цього листа чекісти фіксують: “Мы считаем, что победа будет за Пилсудским. Поэтому нами своевременно были предприняты шаги для установления тесного контакта нашего центра с группой маршала Пилсудского. Тут следует принять во внимание, что как маршал, так и его единомышленники стоят за независимость украинской народной республики и за договор польской республики с УНР. Правительство польской республики, приняв тезисы Пилсудского, придет на помощь в борьбе за освобождение Украины и обеспечит ей государственную независимость”.

У травні 1926 року Польщу очолює Юзеф Пілсудський. У польських і українських політичних колах говорять про віднов-

лення українсько-польського союзу і новий похід проти “совєтів”. Чекісти про це знають.

Симон Петлюра стає ще небезпечнішим для радянської влади. Вони готують його фізичну ліквідацію. 25 травня, близько 13:00, Петлюра йде обідати до ресторану “Бульйон-Шартъ” на вул. Расін — за кількост метрів від готелю. Виходить із нього за годину. Зупиняється і розглядає книжкову розкладку магазину на розі вул. Расін і бульв. Сен-Мишель. До нього підходить і розстрілює з револьвера Самуїл Шварцбард. Влучають п’ять із семи випущених куль. Убивця здався поліцейському, за однією версією. За другою — його затримали перехожі, які хотіли вчинити самосуд. Петлюру відвозять у клініку “Шаріте”. Він помирає.

“Із 1917–1918 років не було ще події, що так незвичайно схвилювала б все українство, — писав дипломат Олександр Шульгин у листі до Лідії Шишманової, доньки публіциста Михайла Драгоманова. — Люди страшенно оплакували й оплакують С. В. Він утілював в собі ідею української державності і боротьби за неї. На другий день після вбивства сталося щось невидане серед еміграції: всі об’єдналися.

Панахида за Симоном Петлюрою в 40-й день після вбивства, липень 1926 року. Українська станиця поблизу табору Каліша, Польща

Полтавці вшанували пам’ять Симона Петлюри

3 нагоди 142-ї річниці від дня народження Симона Петлюри в Полтаві поклали квіти до меморіальних дощок, якими увічнена пам’ять видатного земляка. Долучилися заступниця голови Полтавської облдержадміністрації Катерина Рижеченко, директорка Департаменту інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю облдержадміністрації Вікторія Пилипенко, очільник обласного об’єднання ВУТ “Просвіта”, депутат облради Микола Кульчинський, історик та архівіст Тарас Пустовіт, співробітники Українського інституту нацпам’яті та ін.

Спершу делегація відвідала колишню вулицю Симона Петлюри, де знаходилася садиба Петлюри і встановлена меморіальна дошка.

Потім поклали квіти до меморіальної дошки на будівлі Полтавської державної аграрної академії. Раніше це була споруда Полтавської духовної семінарії, де з 1895 по 1901 рік навчався студент-семінарист Симон Петлюра — майбутній державний та громадсько-політичний діяч, очільник Української Народної Республіки.

Полтавський краєзнавчий музей імені Василя Кричевського провів для полтавців і гостей міста авторську екскурсію “Полтавські стежки Симона Петлюри”. “Це піший маршрут, що охоплює три локації, пов’язані з полтавським періодом життя видатного

земляка”, — розповіла авторка екскурсії, наукова співробітниця музею Наталія Кузьменко.

Як відомо, 22 травня 2021 року виповнюється 142 роки від дня народження державного та громадсько-політичного діяча, журналіста, літературного і театраль-

Ольга Петлюра з донькою Лесею, Прага, 1920 рік

Утворено в Чехословаччині Комітет по вшануванню пам’яті й обороні чести Петлюри! Мене як Голову Комітету делегували на похорон. Це було щось знов незвичайне — в Парижі ми лічили 200–300 свідомих українців, але на похорон прийшли кілька тисяч. Якби ви бачили, з якою поборністю схилялися вони перед труною. З усіх кінців світу телеграфічно замовили вінки з чудесних квітів жовто-блакитних, було багато французів, кавказців, поляків. На цвинтарі промов не було, заспівали тільки “Заповіт”, який справив серед цих обставин колосальне враження. Мої приятелі старі французи говорили, що такого похорону вони ще не бачили. Навіть похорон Віктора Гюго справляв менш зворушуюче враження, ніж ці ширі, величні і мовчазні проводи”. Відспівують Симона Петлюру в румунській православній церкві Св. Архангелів 30 травня 1926 року. Ховають на цвинтарі “Монпарнас”.

Ярослав ФАЙЗУЛІН

Від редакції. Автор цієї публікації пан Ярослав Файзулін подає цитати з архівних документів мовою оригіналів — російською. На жаль, без перекладу.

ного критика, Головного Отамана військ Української Народної Республіки Симона Петлюри. З метою вшанування традицій боротьби за незалежність і соборність України та військової звитяги захисників рідної землі, творців національної державності, тисячолітньої історії державотворення нашого народу, визнання історичного значення подій, пов’язаних із визвольною боротьбою початку ХХ століття, та у зв’язку зі 100-річчям подій Української революції 1917–1921 років Указом Президента України від 22 січня 2016 року вшанування подій і видатних учасників Української революції визначено одним із пріоритетів діяльності органів державної влади на 2017–2021 роки.

За матеріалами прес-служби Полтавської ОДА

23 травня – свято Героїв

У 1941 році Другий великий збір Організації Українських Націоналістів постановив щороку 23 травня святкувати День Героїв.

У 1999 році ювілейний комітет щодо відзначення 90-ліття від дня народження Степана Бандери (керівник оргкомітету – голова Львівського товариства «Просвіта» ім. Т. Шевченка Ярослав Пітко) запровадив сучасну форму відзначення свята Героїв за участю громадських організацій, політичних партій, місцевої влади.

Просвітяни Львівського товариства «Просвіта» ім. Т. Шевченка розпочали свято Героїв із покладання квітів до пам'ятника Євгеніві Коновальцю у його родинному селі Зашків та здійснили автопробіг за маршрутом Зашків – Львів. Далі відбулось покладання квітів до могил Героїв на Личаківському кладовищі та урочиста хода від пам'ятника Степанові Бандері до пам'ятника Тарасу Шевченку.

Прес-служба ЛОО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка

Провідники державної ідеї

Славко ПОЛЯТИНЧУК,
голова Кам'янець-Подільського об'єднання товариства «Просвіта» ім. Тараса Шевченка

Цього року в травні Кам'янець-Подільський відзначає 115-ту річницю заснування Подільської «Просвіти» та 160-ту річницю від дня народження великого сподвижника української справи на Поділлі, відомого лікаря, першого голови Подільської «Просвіти» Костя Солухи. Саме він після офіційної реєстрації товариства «Просвіта» в Кам'янці-Подільському та обрання ради «Просвіти» на організаційному засіданні 4 травня 1906 р. очолив першу в місті українську громадську організацію. Того ж року була закладена перша цеглинка у фундамент української бібліотеки.

1 червня 1906 р. «Просвіта» відкрила в місті над Смотричем бібліотеку та канцелярію, а через два дні влаштувала на Новому бульварі перше українське гуляння. Кам'яничани, які об'єднувалися навколо діяльності «Просвіти» під керівництвом беззаперечного авторитету лікаря Солухи, створювали перші фонди українських видань, газет, книг і журналів. По всій Україні товариства «Просвіти» відкривали бібліотеки, друкарні, книгарні, народні театри, музеї, ставили спектаклі української тематики, організували публічні читання, упорядковували українські школи. Це був період піднесення національного духу, коли після численних переслідувань і заборони української мови та українського книгодрукування відбувся потужний етнокультурний прорив на всіх українських теренах. Якщо за Збручем в Австро-Угорщині вирувало українське літературне та мистецьке життя, виходили друком багато українських періодичних видань, газет, книг та журналів, то в територіальній Україні Російської імперії українське книгодрукування час від часу було під заборонаю, переслідуванням та суворим наглядом російської жандармерії.

Та жодна імперія не вічна. Російську ж на Поділлі поховало українське відродження, яке розпочалося із діяльності «Просвіти» та її невід'ємної складової частини – бібліотеки.

Перші просвітяни Поділля, які сто років тому ходили тими ж вулицями, що і ми сьогодні, були провідниками українського державотворення в місті над Смотричем у добу Української революції 1917–1921 років. До Української Центральної Ради було обрано наших подолян – Пантелеймона Блонського, Григорія Голоскевича, Нечипора Григорієва, Володимира Дудича, Андрія Животка, Петра Куцяка, Миколу Литвицького, Дмитра Марковича, Авксентія Мельника, Олімпіаду Пашенко, Віктора Приходька, Івана Рижія, Григорія Степуру, Володимира Чехівського. Міністром освіти першої Української Народної Республіки став Нечипір Григорій. В урядових структурах УНР працювали Григорій Голоскевич, Володимир Чехівський, Кость Широцький, Юхим Шириця, Харитон Лебідь-Юрчик (під безпосереднім керівництвом Лебідь-Юрчика було створено перший в історії України державний бюджет 1918 року). У міністерстві віросповідань Української Держави працювали Антон Гриневич, Олександр Маричів. Міністром освіти другої УНР став Іван Огієнко.

У новітній період української Незалежності у колі української просвітянської та наукової інтелігенції виникла ідея надати Центральній міській бібліотеці Кам'янець-Подільського ім'я відомого земляка та сподвижника української справи Костя Солухи. Цю ідею підтримали викладачі та професорський склад історичного факультету Кам'янець-Подільського національного університету ім. Івана Огієнка, міське товариство «Просвіта» ім. Тараса Шевченка, співробітники музею, місцеві осередки Спілки краєзнавців України і Спілки журналістів України, два десятки громадських організацій та декілька лідерів місцевих політичних партій.

3 29 березня 2016 року міська бібліотека гідно носить ім'я Костя Солухи і є продовжувачкою його справи та ідей. У відділі краєзнавства Центральної міської бібліотеки представлено медіа-презентацію «Лікар і просвітянин Кость Солуха».

Внесок усіх тих подояян, хто був поруч із ним і писав не одну славну сторінку в історію міста над Смотричем, ми теж пам'ятаємо.

У боротьбі за волю України До 30-річчя Незалежності

Дмитро НИКИФОРЯК,
голова РО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка

Здобути незалежність України в 1991 році нам вдалося без жертв завдяки єдності українців, хоч ризик кровопролиття був великий. Згадаймо ті доленосні і прекрасні часи великого патріотизму, єдиного пориву до волі. В той складний період боротьби ми засвідчили свою толерантність, мирні настрої і навіть поблажливе ставлення досупротивників. Хоча тоді недооцінювали їх, особливо Росію. Така поблажливості тепер обернулася війською і загибеллю найкращих наших героїв-патріотів. Тому в час російської агресії нам треба проявляти твердість і міцність духу, підтримувати тих, хто відстоює і обороняє Україну.

Час швидко наближає нас до величної події – святкування 30-річчя Незалежності України. Творили Україну справжні герої-патріоти. Багато їх було і є в нашому краї. Тих, кого вже нема серед нас, вшанували під час онлайн-конференції «Нам Україна вища понад усе», яку організувало і провело Вишницьке районне об'єднання ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка за підтримки Вишницької райдержадміністрації (голова РДА М. В. Чорней) та КУ «Центр професійного розвитку педагогічних працівників Вишницької міської ради» (директор О. Я. Борсук). Це вже третя онлайн-конференція в цьому році, організована вишницькою «Просвітою». Приємно, що ряди просвітян поповнюються новими активними членами і членкинями. З призначенням відповідальною секретаркою Людмили Бердюк просвітницька робота значно поживилась. Саме Людмила Дмитрівна відкрила конференцію, націлила її учасників на творчу роботу, розповіла про велику роль героїв-патріотів, які в різні часи в нашому краї виборювали незалежність України.

У конференції взяли участь і виступили від Вишницької райдержадміністрації Г. І. Гринчук, голова райкому профспілки працівників освіти і науки Я. С. Борсук, директор комунальної установи «Центр професійного розвитку педагогічних працівників Вишницької міської ради» О. Я. Борсук, учителька історії Вишницького ЗЗСО І–ІІІ ст. Є. І. Сторожук. Вони звернули особливу увагу на патріотичне виховання молоді та учнів у складний час, коли Росія не припиняє війну проти України.

Учасники конференції підготували розповіді та відеосюжети про героїв-патріотів нашого краю.

Учитель історії, історик-краєзнавець Вашківської гімназії Олексій Попович розповів про безкомпромісну боротьбу з комуністичним режимом наприкінці 80-х – на початку 90-х років автора слів всевітньо відомої пісні «Черемшина» Миколи Юрійчука. Мелодія цієї пісні супроводжувала розповідь. Микола Юрійчук очолював осередок НРУ у Вашківцях. Він ще тоді розпочав активну декомунізацію в нашому краї, але до нього не прислухались. Він постійно зазнавав переслідувань, через це страждав. Осередок НРУ у Вашківцях був ліквідований, але Микола не зламався. Ця розповідь вразила і зворушила всіх учасників конференції.

Про Івана Гришина-Грищука – письменника, перекладача, публіциста, громадського діяча, лауреата премії імені Д. Загула розповів син Богдан та заслужений журналіст України Степан Кириляк. Це непересічна людина, зазнав багато страждань, все своє життя присвятив служінню Україні. У перші дні Другої світової війни перебував на Південно-Західному фронті. Під Черкасами потрапив до німецького полону і

був вивезений у Німеччину на примусові роботи. У 1942 році з полону втік. Жив у Празі, де слухав лекції в Українському вільному університеті. У 1948 році повернувся в Україну й одразу був засуджений до 20 років ув'язнення за, так звану, зраду батьківщини та націоналістичну діяльність. У 1989–1991 рр. брав активну участь у перших мітингах за Самостійну Україну у Вишниці, Чернівцях та Києві. Написав багато книг, які є актуальними нині.

Заступниця директора Берегометського ЗЗСО І–ІІІ ст. Наталія Марчук розповіла про учасника УПА, оунівця, політв'язня, автора книг про Кенгірське повстання та національно-визвольний рух на Буковині у 1944–1952 рр. Юрія Ференчука. Про свої книги він писав: «Це мій скарб, моє багатство, моя втіха, це моя любов до неньки України. Сподіваюсь, що мій труд не піде в забуття». Поруч з героєм-патріотом не один раз крокувала смерть, але любов до України давала йому сил вистояти. Прожив трагічне, але цікаве життя.

Учитель історії Мигівського ЗЗСО І–ІІІ ст. Іван Кравчук зібрав цікавий матеріал про вчителя-патріота, публіциста, перекладача і досліджувача білоруської літератури Миколу Пігуляка. Він, спільно з істориком-краєзнавцем, почесним головою Вишницької «Просвіти» ім. Т. Шевченка Михайлом Іванюком проводив пошукову історико-краєзнавчу роботу і публікував цікаві матеріали. Це давало можливість вчителям краю використовувати їх у виховній роботі з дітьми та молоддю.

Поетеса з Іспаса Олена Швейко зачитала власний вірш, присвячений героям-патріотам. Вона наголосила, що пам'ять про борців за волю України ніколи не вмирала на злість ворогам.

В онлайн-конференції взяли участь і виступили в. о. голови Чернівецького обласного об'єднання ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка Світлана Масловська та народний артист України, заступник голови обласної «Просвіти» Іван Дерда. Світлана Масловська відзначила, що будь-яка цивілізована нація шанує тих, хто вірить у свою державу і свій волюбний народ. Те, що просвітяни Буковини вшановували і вшановують героїв-патріотів, виховують на їх прикладі патріотичну молодь, свідчить, що «Просвіта» є державотворчою громадською організацією.

Іван Дерда зазначив, що Вишниччина – це славний край, який завжди був попереду у визвольних змаганнях за волю України. Голова Путильського районного об'єднання ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка Валентина Буняк розповіла про героїчну сторінку історії Путильщини кінця 80-х – початку 90-х років ХХ ст., про плеяду славних людей, які боролись за самостійну Україну. Багато з них уже нема в живих – це Микола Джурак, Василь Джурак з Розтоків, Василь Штефуряк, Микола Штефуряк з Усть-Путилі, Дмитро Калиняк, Віктор Клепатський, Дмитро Палійчук з Путилі, Микола Зінчук з Довгопілля.

Просвітяни Вишниччини і Путильщини спільно відзначали у травні цього року День вишиванки, День пам'яті репресованих, Шевченківський день 22 травня.

110-річчя від дня народження видатної вишивальниці Віри Роїк

20 травня на будівлі колишньої полтавської жіночої Марійської гімназії (нині міська школа мистецтв “Мала академія мистецтв” імені Раїси Кириченко) Полтавський міськвиконком урочисто відкрив меморіальну дошку Віри Роїк. Місце вибрано не випадково, адже саме в цій будівлі почала свій творчий шлях видатна майстриня. У заході взяли участь представники музеїв Полтави, викладачі та учні Полтавської міської школи мистецтв “Мала академія мистецтв” імені Раїси Кириченко.

“Ідея створення нового місця пам’яті, присвяченого діячці української національної культури об’єднала усіх учасників нашої комісії. Тишить, що рішення комісії про виготовлення коштом міського бюджету та встановлення меморіальної дошки приймалося одностайно. Нагадаю, що ювілей знакової діячки національної культури, уродженки Лубен з ініціативи Полтавської облдержадміністрації й Українського інституту національної пам’яті згідно з Постановою Верховної Ради цього року відзначається на державному рівні”, — прокоментував подію член комісії з питань найменування та перейменування елементів міського середовища та інфраструктури, увічнення пам’яті осіб та подій при Полтавському міськвиконкомі, регіональний представник Українського інституту національної пам’яті в Полтавській області Олег Пустовгар.

У Лубнах бібліотека імені Володимира Малика створила провітницьке відео “Серцем вишита дорога” й організувала флешмоб

Меморіальна дошка Віри Роїк у Лубнах

“Рушнікова симфонія Віри Роїк”, а краєзнавчий музей ім. Гната Стеллецького — тематичну онлайн-виставку. Організатори урочистостей наголосили, що майстриня залишила Україні і людству величезний творчий спадок — понад тисячу оригінальних робіт, третина з яких виконана за її власними орнаментами. Вишивки Віри Сергіївни прикрашають експозиції 43 музеїв світу.

У Лубнах, де й народилася майстриня, з ініціативи місцевого управління культури та мистецтв вшанували пам’ять землячки покладанням квітів до меморіальної дошки. Її кілька років тому встановили на будинку, де вона жила впродовж 1927—1944 років.

Церемонія спецпогашення філателістичного бюлетеня “Віра Роїк. 1911—2010” відбулася у Полтавському краєзнавчому музеї імені Василя Кричевського. Конверт має наклад 50 тисяч. На ньому зобразили фрагмент улюбленої роботи Роїк — “Свято вро-

жаю” (панно виконане на межі 1999—2000 років за допомогою вишивальної техніки “лиштв”) та вислів уродженки Полтавщини: “Я щаслива, що моя маленька, така тоненька, із золотим вушком голочка прикрасила цей світ”. Учасники церемонії оглянули виставку “Нехай за мене скажуть рушники”, на якій представлені не тільки вишивані дива видатної майстрині, а й частина її колекції наперстків — незамінного знаряддя вишивальниці. У заході взяли участь заступник голови Полтавської облдержадміністрації Катерина Рижченко, доцент кафедри журналістики Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка Гліб Кудряшов, керівник Полтавської дирекції АТ “Укрпошта” Юрій Набасов, голова Полтавської обласної організації Національної спілки художників України Юрій Самоїленко.

Північно-східний відділ Українського інституту національної пам’яті

«Я можу втілювати надії і печалі»

Віра Сергіївна Роїк народилася 25 квітня 1911 року в Лубнах на Полтавщині. Герой України, заслужена майстриня народної творчості України, членкиня Національної спілки художників України, заслужена художниця Криму, лауреатка Державної премії Автономної Республіки Крим і премії імені Володимира Короленка. Нагороджена орденом Княгині Ольги, Міжнародним орденом Миколи Чудотворця I ступеня “За примноження добра на землі”. Ювілей майстрині з ініціативи Полтавської облдержадміністрації та Українського інституту національної пам’яті згідно з парламентською Постановою Верховної Ради цього року відзначається на державному рівні.

Марія ПІСЦОВА, завідувачка відділу етнографії Полтавського краєзнавчого музею імені Василя Кричевського

“Часом мені самій важко повірити, що за допомогою всього лише маленької тоненької голки і звичайних ниток я можу втілювати надії і печалі, радості і страждання, любов і віру минулих поколінь”, — писала українська вишивальниця у своїй книзі “Мелодії на полотні”.

У 1981 році вперше на полтавській землі, на її батьківщині в Лубнах, відкрилася персональна виставка під назвою “Український рушничок”. Загалом Віра Роїк організувала 140 виставок своїх творів, 71-ша експозиція була відкрита у Полтавському краєзнавчому музеї 2001 року. Вишиті роботи майстрині експонувалися в усіх обласних центрах України, а також — за кордоном (у Росії, Німеччині, Болгарії, Польщі, Туреччині, Бельгії, Франції, Угорщині, Італії, Монголії, США, Хорватії та інших країнах).

Твори вишивальниці зберігаються у багатьох музеях України й світу. У Полтавському краєзнавчому музеї імені Василя Кричевського сформований фонд Віри Сергіївни Роїк. Він вміщує матеріали про її життя, творчу та виставкову діяльність, передані сином Вади-

мом Михайловичем. Інформаційні папери, журнальні та газетні статті, ксерокопії документів зберігаються в науковому архіві; тканини, кераміка, документи, плакати, книги і брошури — у фондах музею. Серед експонатів вагомими є посвідчення про присвоєння звання “Герой України” з врученням ордена (2006 р.), автобіографічне видання “Мелодії на полотні”, матеріали

конференцій, дослідження творчого стилю мисткині; зберігаються інші документи, афіші, запрошення, каталоги персональних виставок майстрині за різні роки, колекція наперстків, а також особистий одяг та твори, зокрема рушники.

Віра Роїк більше півстоліття прожила в Криму, але ніколи не втрачала духовного зв’язку з рідною Полтавщиною. “Тут я заряджаюсь оптимізмом, знаходжу нові мотиви для моїх витворів, отримую нові враження від знайомства з художниками, письменниками, поетами, вишивальницями... Моє коріння звідси... Полтавська земля є невичерпним джерелом моєї творчості”, — зауважувала у своїй книзі вишивальниця. Пані Віра є почесною громадянкою міст Кобеляки, Лубни, Сімферополь. У цих містах встановлені меморіальні дошки. А в Лубнах школа № 7 носить ім’я Віри Роїк.

Краєзнавча бібліотека Анатолія Недільського

Мирослава ОЛІЙНИК (БУЧКІВСЬКА), членкиня НСЖУ

“Доки буде існувати людина — доти буде існувати книжка”.
А. Недільський

беський”, “Наші країни з “Руської трійці”, “Молодомузівці і Золочівщина”, “Шляхетні галичанки” та інші. Не уявляю, як можна зібрати стільки шедеврів. Книги, про які окрема розмова, меблі, предмети стародавнього побуту — усе укомплектоване, милує око й душу. Там навіть фіранки на вікнах особливі. Усе власник проєктує сам.

Привітно зустрівши, добродій Анатолій попровадив нас по всіх приміщеннях, а це: два конференц-зали (літній та зимовий), читальний зал, зал для презентацій та творчих зустрічей, згадані виставкові зали, літня сцена, дитячий майданчик і (з підігрівом води) басейн! “Кожен крок” супроводжувався цікавою розповіддю. Та найбільшим раритетом і гордістю Анатолія Недільського є стародавні книги XVI—XVIII ст., написані польською, французькою, латинською чи старослов’янською мовами, зарубіжна україніка. Деякі з них у єдиному екземплярі — і до них можна доторкнутися руками, погортати сторінки, вдихнути запах давнини. І всюди можна зробити світлинку на згадку.

Принагідно хочу подякувати дружині пана Анатолія Олі, яка фіксувала всі епізоди екскурсії на фотокамеру. Симпатична, мила,

скромна — люб’язно відповідала на всі наші запитання. А запитань було повно — ми не встигали насититися інформацією про побачене та почуте. Історія їхнього подорожжя розпочалася під час навчання в педагогічному училищі, де Анатолій був єдиним хлопцем на курсі. Слухаючи їх, бачиш очі, переповнені любов’ю до навколишнього світу, до людей. Вони вміють “робити” щастя своїми руками — щастя не тільки для себе, а й для інших. Такі Патріоти з великої букви творять нашу історію.

Про зібрання незвичайного книжкового фонду можна ознайомитися із двох томів: “Двісті п’ятдесят рідкісних стародруків Краєзнавчої бібліотеки Анатолія Недільського” та “Триста двадцять дев’ять рідкісних стародруків Краєзнавчої бібліотеки Анатолія Недільського”.

Позитивні емоції нас переповнювали, та час швидко минав і треба було повертатися додому. Щоб розповісти про все почуте та побачене — треба не одну шпальту газети. Моя порада: їдьте в село Сквиливі, і вас торкнеться аура минулого. І ви почувете, як історія розмовляє із сучасністю.

Нещодавно Анатолій Недільський поділився радістю — отримав надзвичайно цікавий та розкішний подарунок від Видавничого дому “Антиквар”: “Київська адреса Михайла Врубеля” та “Іконопис XIII — початку XX століття та давньоруське декоративно-прикладне мистецтво”.

Попри досягнення, автор постійно в творчих пошуках. Планів у нього ще ой як багато!

Звернення

до наших читачів, передплатників, просвітян Друзі!

Тижневик “Слово Просвіти” — один із небагатьох нині існуючих островів незалежного українського слова в інформаційному морі — за певного “сприяння” нашої влади опинився на межі припинення свого існування. І тільки ми самі — ті, хто любить, шанує і цінує українське правдиве і об’єктивне слово, можемо допомогти тижневику. Будь-яка фінансова підтримка видання — це вагомий внесок в українську справу. Тож подаємо Вам наші банківські реквізити:

АТ “Альфа-Банк”, р/р UA 30 300346 0000026002016994001; отримувач: ГО “Всеукраїнське товариство “Просвіта” ім. Тараса Шевченка; код ЄДРПОУ/ІНН: 00031756.

Призначення платежу заповнюється платником так, щоб надати повну інформацію про платіж.

На наше прохання про допомогу для газети “Слово Просвіти” відгукнулися:

1. Бондарчук Андрій Іванович — 1000 грн.
2. Стасик Юлія Іванівна — 100 грн.
3. Верещагіна Алла Романівна, Верещагін Борис Романович — 600 грн.
4. Ллюшук Григорій Якович — 200 грн.

Анатолій КИЧИНСЬКИЙ

Пам'ять іде. А дороги спіраль –
начебто вуж на трипільській посудині.
Пам'яті важко – їй застують даль
випиті чаші і ледве пригублені.

По черепочку та по черепку
поміж кістками і воїв, і ратаїв –
не поспішаючи, не нашвидку –
ой як нелегко докупити зібрати їх.

Гори лежать їх, розбитих на прах.
Чим вони повнилися? Медом
чи трутою?..

Пам'яті страшно, і весь її страх
в тім, що, можливо, я все переплутаю.

Коло за колом, виток за витком –
до серцевини, до суті, до істини.
Пам'яті важко – нерідко повзком
довгі долати доводиться відстані.

Хто ми і звідки ми? Де ми взялись?
Де наші корені? Де наші витокі?
В тім, що було і забулось колись,
мусить не хтось розібратись, а ми таки.

Все затопила вода, що спливала:
цеглу, що стала первісною глиною,
кров, що згоріла у жилах дотла,
попіл, що став сивиною полинною...

Пам'яті гірко. Не від полину –
від мілини і набридлого спокою.
Пам'ять нарешті іде в глибину,
щоб називатись віднині – глибокою.

Глибше і глибше – до самого дна, –
так, щоб аж мулу його наковтатися!..
Пам'яті легко – нарешті вона
знає, куди і до кого вертатися.

Блудні

...І брели вони всі в нікуди.
І гірчили чужі слова їм.
І не ждали їх дальні люди
і ненавиділи навзаєм.

І блукання таке по світу
дуже схожим було на зраду.
І було їх, як того цвіту,
що за вітром летить із саду.

І сміялися нетямущо
як не москви з них, то стамбули.
І мовчали вони, тому що
всі важливі слова забули.

І шукали вони причину
того болю, що знову й знову
повертав їх на батьківщину,
як забуті слова – у мову.

Застільна балада

Хто ти? Звідки ти? Куди ти?
Годі колами ходити!
Сядь посидь ногам на зло.
Нас далеко ще не триста,
але наше товариство
гідне теж лягти, мов скло.

Друг ти нам чи наш ти ворог?
Чи хоч раз ти нюхав порох?
Братом нашим хочеш бути?
Осуши цей повний келих
за братів своїх веселих,
у яких печальна путь.

Що печальніша дорога,
то сильніша віра в Бога,
без якої нам – хана.
Ти наш відчай чи надія?
За Георгія чи змія
щойно випив ти до дна?

Сотворіння цвіту

Всі ми тут – як на долоні.
Знають навіть наші коні,
хто за що й за кого п'є.
Не мовчи! Скажи хоч слово!
Та не дуже загадково
говори. Кажи як є.

І сказав я їм: – Панове,
в цьому світі загадкове
все, крім смерті. Головне,
щоб ніхто з сідла не випав.
Ну а хто за кого випив
і кого хто пом'яне,
мені теж цікаво знати.
Та на часі вясняти
нам не це, а те, чому
в нашім небі сонце ясне,
ще не вечір, а вже гасне,
в чорну канучи п'їтьму.

Ворон криче надто низько –
знак, що ворог надто близько.
Вже, можливо, опостінь.
Час вилазити з-за столу
та на битву йти посполу.
Бог на поміч нам! Амінь.

Пошитий у дурні

пошитий у дурні
стріляним горобцем
до того ж білими нитками
аж пальці знати
курям на сміх
пришиєш кобилі хвіст
і як дурень то зі ступою то з балалайкою
не знаючи броду полізеши у воду
наче поперед батька в пекло
туди де Макар телят не ганяв
де Сидір козам роги править
де смаленого вовка побачивши
до нових віників його пам'ятатимеш
сядеш у калюжу
сьорбнеш тієї солоної водички
накрутишся в ній наче муха в окропі
вхопишся за соломинку
вискочиш на суше
наче Пилип з конопель
і мов горохом соннеш
намелеш сім мішків гречаної вовни
на здогад буряків щоб дали капусти
почнеш притуляти горбатого до стіни
і як по писаному вилами по воді
сон рябої кобили розповідати
про чудеса в решеті
про те що на городі бузина
а в Києві дядько
наколотивши гороху з капустою
завариш такої каші
що і в ступі її не втовчеш
зіпсуєш її маслом масляним
передаси куті меду
зуби на ній з'їси
у Бога теля з'їси
невинним ягням прикинешся
очей у сірка позичиш
шила в мішку не втаївши
ухопиш ним патоки
проміняєш його на швайку
заправиш вола за неї
віддаси її за масляні вишкварки
почувши як вітер в кишнях свище
копійку з коліна вилупиш
купиш kota у торбі
за що купиш за те й продаси
закривши цю лавочку
сядеш на улюбленого коника
з піску мотузку насукаєш
наловиш риби у каламутній воді
вхопиш бика за роги
насплеш на хвіст йому солі
в баранячий ріг його скрутиш
три шкури із нього злупиш
глянеш на все крізь пальці

за деревами лісу не побачиш
почнеш валити через пень-колоду
наламавши дров
станеш у ліс їх возити
потому в собачу ристь
гайнувши за двома зайцями
наче за вітром у полі
облизня вхопиш
як собака обметиці
ждаників не наївшись
підеш за сім верст киселю їсти
не одну пару підметок стопчеш
заблукаєш межі хатою й коморою
за словом до кишені полізеши
підлиєш масла у вогонь
напечеш раків
проковтнеш пілюлю
макогона обличеш
забажаш пташиного молока
попадеш пальцем у небо
наловиш гав
сядеш на пташиних правах
білою вороною між ними
намотаєш на вуса
те що сорока на хвості принесе
солов'єм заспіваєш
пустиш півня
лаври пожнеш де не сіяв
ляжеш на них спочити
заснеш без задніх ніг
і прокинешся у свинячий голос

Міраж

Риби мигтять, мов уламки дзеркал,
в сивій сухій воді.
Виє, піску наковтавшись, шакал
з пеклом у животі.

Хвилі – круті, як верблужі горби, –
хлопають біля губ.
Стогнуть, свободи напившись, раби.
Скигнуть свободолоуб.

Виє шакал каравану услід,
а караван – іде!
Віра в новий, ще горбатіший світ
вперто його веде.

Світ неможливий без фата-моргана.
Мріється в нім рабу
воля, з якою несе караван
кожному – по горбу.

Привид пророка пісками убрід
спраглий веде народ
у протилежному напрямку від
обітованих вод.

Свідок

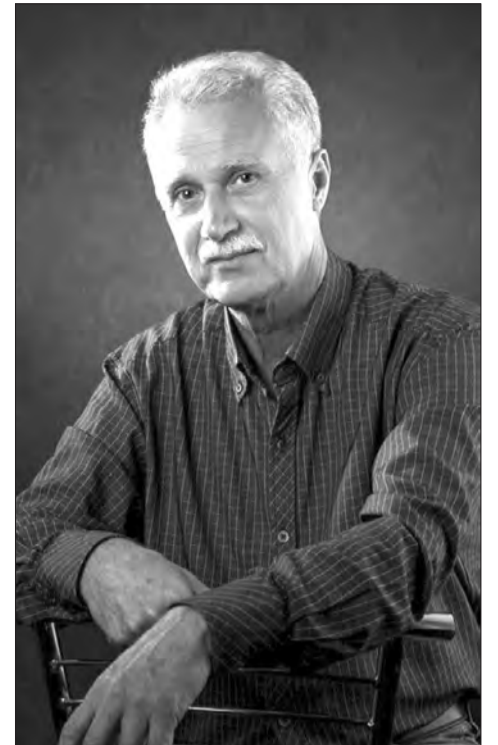
Мій горішку міцненький, колись!
Все, що бачив і чув ти колись
випадково і не випадково,
з перевтоми напруживши зір,
виливай, наче кров, на папір.
Перетворюй мовчання у Слово.

Ти був свідком страшних потрясінь.
Час мости спопелив ще й
осінній листочок спалив наслідок.
Час не любить тебе не тому,
що ти завжди перечиш йому,
а тому що небажаний свідок

у тобі заговорить от-от.
Ось чому, щоб закрити твій рот,
час пантрує тебе без упину.
Хлібороб ти а чи віршороб,
він, узявши на мушку твій лоб,
жде нагоди для пострілу в спину.

Процес

Стогне простір, привалений часом.
І залізом посвистує смерть.

І провалюється під Пегасом
ненадійна повітряна твердь.

Божевільне бажання літати
з небосхилу сповзає в ковил.
І надходять нові експонати
у музей ампутованих крил.

Світ під слідством розколеться навпіл,
і до справи долучать знавці
об аорту затуплений скальпель
у сліпого хірурга в руці.

І не стане ні кращим, ні гіршим
це прозове життя, у яким
суд відмовиться вірити віршам –
найчеснішим лжесвідкам моїм.

Стелиться лист по стерні
димом рудим.
Так підкрадається смерть,
хитра, мов лис.
День переходить у ніч,
полум'я – в дим,
видих останній – в туман...
Кайсь і молись!

Стелиться лист по ріллі.
В колір вогню
перекрашено ліс.
Птаства над ним! –
як добровольців, котрі
йдуть на війну, –
наче у небо ідуть, –
легко, як дим.

Лівую! Лівую! Лі...
Виє вітрець.
Лівую! Лівую! Лі...
Виє сурма.
Ворог – запеклий, мов час.
Хай йому грець!
Глянеш у вічі йому –
в жилах зима.

Куля бере на снігу
лисячий слід.
В полисках мерзлих калюж –
вилиск ножа.
Мов у замерзлій ріці
риба об лід,
б'ється об небо чиясь
грішна душа.

І світлий шлях, і темний манівець
примхлива доля зводить нанівець,
розбавивши комедією драму,
де часто-густо зрячого сліпеч
вести береться. Начебто до храму.

Кіно і німці! Борони Господь
занапасти душу, коли плоть
в човні напівзатопленому хвилі
шттовхають на блаженну тиховодь.
(Дивись картину Репіна “Піпльі”).

Із написом “Спориш завжди спориш!”
фанера курс тримає на Париж.
А ти і в провінційному болоті
з таким художнім свистом пролетиш,
що ахнуть ті, хто вічно у прольоті.

Глибока осінь вже не золота.
Залітна пташка вже не заліта.
В солодкій чарі з осадом насподі
дає про себе знати гіркота.
Фініга ля комедія та й годі!

Що довший спокій, то коротший страх.
Відлопотіли крила на вітрах.
Тримаючись подалі від спокуси,
кімнатні капці дивляться на шлях,
як дивляться у небо свійські гуси.

“А лиманський Гайавата...
Цей Микола Вінграновський...”
Микола Вінграновський

За кушами ніч крадеться, підкрадається
до серця. Око злякане шукає,
наче голку в сіні, стежку.

Суне темрява снопдйна. Впали в сон
дороговкази.
Загубилася дорога
між лихими манівцями.

Стала чорною палітра. Білий чорним
став квадратом.
Почорніли, мов черешні, яйця білої
ворони.

Стала чорною, мов кава, золота
“Перлина степу”,
а таврійський Гайавата
все одно її смакує.

Цей Кичинський Анатолій
одяга сорочку білу,
аби нею присвітити
тим, хто в потемках
блукає.

Ось чому так видно стало,
видно все, як на долоні:
де — верблюда, де — шакали,
а де бісер — там і свині.

Ворон

Злітаю. З матір’ю на пару.
Гніздо під нами кружеля.
І віддзеркалює рілля
і чорних нас, і чорну хмару.

Я чорним буду триста літ.
Я відтінятиму цей світ,
який чомусь назвали білим.
Я вчусь літати. Ще невмілим
назвати можна мій політ.

Я весь від радості тріпочу.
Тугий повітряний потік
мене жбурляє з боку в бік.
Та я не збочу, я не збочу.

Я вчусь дивитися. Мій зір
уже гостріший мого дзьоба.
Мені вже видно, як спідлоба
з кушів за мною стежить звір.

Даремно стежить. Час поволі,
але усе-таки мине,
і звір, здихаючи у полі,
заплющить очі свої кволі,
аби не бачити мене.

Живому зла не заподію,
а мертвому... У тім-то й суть,
що мертві болю не імуть.
І я цій істині радію.

Я вчусь нюхати. На лапах
біда крадеться до гнізда
чи на ногах бредє біда,
мені підкаже її запах.

Мій погляд вихопить з туману
старого лиса. В бур’яні,
аби ввести мене в оману,
аби сподобатись мені,
він буде ладен день при дні
приймати позу бездиханну.

Але мій нюх мені підкаже:
“Не жди від ризику добра.
Не наближайся. Не пора.
Ця гра — смертельна. Час покаже,
хто виграє, а хто програ”.

Мої широкі в небі кола,
де кожне коло — рятівне, —
не гра у піжмурки. Ця школа
навча вичікувати мене.

Я зачекаю. Я в запасі
ще маю довгих триста літ.

Книжки і картини А. Кичинського ви можете придбати в автора

Я ворон, отже, мій політ
не так у просторі, як в часі,
залишить кар-р-коломний слід.

Я каркаю, і звуки срібні
голублять слух мій. Слово “кар-р-р” —
всесильне. Інші не потрібні.
Я ж не поет. Я — санітар.

Я хоч малий ще, але ж ворон.
І серце в мене — вороне!
Я ворон, отже, маю гонор.
Не раджу дзьобнути мене.

Я ж воронований, бо ворон!
Лечу — немов хто кинув ніж.
Здоровий ворон, юний ворон!
Чи буду я старим і хворим?
Про це ми потім поговорим.
Літ через триста. Не раніш.

Мисливець

Ти ніколи нікому не вір,
що я ніжний приручений звір.
Я — мисливець, підступний та хитрий.
Я на правила гри наплював
і нарешті тебе вполював.
Сльози радості, дівчинко, витри.

Не радій мені більше. Не смій
сподіватись на мене. Я — змії.

Надто бійся моєї спокуси.
Не спіши признаватись мені,
що зі мною тобі не страшні
ні потопа, ані землетруси.

Я герой, але зовсім не той,
хто потрібен тобі. Я герой,
але знала б ти, що я накоїв!
Я до тебе на крилах летів,
та злякався таких почуттів.
Не молись на подібних героїв.

Я ікона, але не свята.
О, яка ти свята простота!
Йдеш до мене, немовби на свято.
Зупинись та отямся! Я — міф.
Я — твій сон, у якому я міг
лиш одне — обіцяти багато.

Я ніколи не стану твоїм.
Із надій побудований дім —
ненадійний притулок. У ньому
ти не матимеш затишку, ти
все гадатимеш, як би втекти
до господаря справжнього дому.

Там на тебе чекає не суд.
Там до ліжка тебе понесуть,
наче стяг відвойований... Там ти,
тільки там ти в раптовій журбі

Лежимо на дні трави
голова до голови.
А тим часом Бог працює,
засукавши рукави.

З неба кіптяву змива,
в полі жито полива.
Як веселика, веселку
випускає з рукава.

У траві лежить сачок.
У ріці висить гачок.
Залітає в Боже око,
мов піщинка, літачок.

Лежимо, і дай нам Бог
ні печалей, ні тривоги,
ані зради не зазнати
в цій траві, одній на двох.

З поля дощ іде над ліс —
наче плаче хто навскіс.
А ніде ні сліз не видно,
ані приводу для сліз.

А трава — така густа,
що долоні і уста
ледве тягнуться крізь неї
від колиски до хреста.

Там, аж отам —
на краю цього дивного світу —
камінь не тоне...
вода не зникає в піску...
Скільки завгодно
в одну і ту саму ріку
входити можна,
вклоняючись вічному літу...

Там, саме там
не існує ні сліз, ні розлук...
Навіть пустеля
піщинкою кожною квітне...
Йдеш, а назустріч —
кожнісінька мить мимолітна...
в руки дається...
і не виривається з рук...

Крок за кроком, день за днем
Богом даною межею
йду між димом та вогнем,
між залізом та іржею.

Мов крізь кригу напролом,
йду між нею та рососою,
між травою та косою,
між потворним та красою,
між добром іду і злом.

Йду між мороком та світлом,
між зів’ялим та розквітлим,
між богемним та багном,
між багаттям та золою,
між нектаром та бджолою,
між лозою та вином.

Між мечем іду і плугом,
йду між ворогом і другом,
між реальністю і сном.
Йду між миром і війною,
і між тими, хто зі мною
йде межею, ще земною,
між вершиною і дном
цього світу, у якому
я не раз іще скажу,
що люблю цю незникому,
прижиттєву цю межу.

Не месія, не пророк,
сам собі даю урок,
як іти за кроком крок,
всупереч пересторогам,
через терни до зірок.
Між дияволом та Богом
мої кроки... роки... строк...

Маргарита ДОВГАНЬ

“Народ і воля нам понад усе...”
 Андрій Бессараб

Після фронту різне буває. Хтось депресує. А чому б ні — тато й мама працюють, хліб приносять — можна і поскиглити в неробстві. Хтось до руйнівної чарки тягнеться, хтось у мафії жабраків ходить. На жаль, все трапляється. Та частіше буває, що, переживши фронт, тяжкі поранення, люди не падають духом. Вони продовжують жити гідно й повноцінно.

Сергій Ільницький (праворуч)

Саме про колишніх фронтовиків, незламних духом, ця розповідь. Власне, про героїв книги “Шпитальні нотатки”, з якими я і тепер підтримую дружні стосунки.

Наприклад, днями радісно озвався мій славний герой, нащадок Семена Палія, Олександр Палій. Сповідив, що став студентом університету, буде істориком, археологом. Саме це він мені обіцяв, коли ще був прикутий до шпитального ліжка...

Привітність до фото спортсменів з плавання. Один із них (праворуч) — Сергій Ільницький, доброволець із Баштанки на Миколаївщині. Був тяжко поранений у бою під Луганськом ще на початку московського збройного нашествия.

Хлопець вже завершив навчання у Київському університеті і працює юристом. А дружина Оксана народила донечку Єву...

Днями зателефонувала одному з моїх улюбленців Роману Максимцю (він лишився без правої руки і ноги, без лівої стопи, без лівого ока). Почула, як завжди, бадьорий, радісний голос! Розповів, що дружина пішла у справах, а він трьох своїх діточок доглядає, і чує радісний гамір...

Далі — ще кілька оповідей про сильних духом, здатних подолати післяфронтіві синдроми, поважати себе і світ, дарований їм батьками.

Андрій БЕССАРАБ

Волонтер Тимур Нішніанідзе свого часу записав інтерв'ю з офіцером Української армії Андрієм Бессарабом, у якому дав таке резюме: “14 тисяч годин полону не вбили в ньому ні патріота, ні творця, ні романтика”. У 2019 році світ побачила збірка поезій Андрія Бессараба “Ми не маємо права не бути сильними”. Родом він із Чугуєва на Харківщині. У перші дні після звільнення з полону, різдвяного вечора 2018 року, в Київ-

Старший лейтенант Андрій Бессараб

Духом незламні

ському шпиталі на запитання схвильованої журналістки “Як ви витримали той полон, тортурі?!” Андрій відповів: “Нас врятував Василь Стус” і почав напам'ять читати його поезії. А пізніше, у вступі до власної поетичної збірки, висловився афористично: “...починати треба з себе, від себе йти, створюючи навколо свідомий простір”.

Так він і зробив. Бізнес розвиває, родину плекає. Духовна і поетична творчість завжди з ним. І завжди просить рідний край, аби розповідав:

Як ворогів перемагав,
 Людською мужністю натхненний,
 Як кожен раз з руїн вставав
 І був завжди благословенний.
 (З першої поетичної збірки).

Поетична збірка Андрія завершується поезією “Душа”, написаною у полоні. Написана у темряві, вона випромінює світло:

Біжи, біжи, моя душе, по полю,
 В якому жито золотом горить.
 Лети, душа моя, скоріш лети на волю,
 В чаруючу, омріяну блакить.

Втамовуй спрагу, досхочу втамовуй,
 Напиши вщент цим простором степів.
 Спів солов'я, лелечі перемови...
 Послухай вдосталь рідних голосів.

Душа моя, моя шпарина щастя!..
 Як тишить мене подорож твоя!
 Як після того тих віршів не скласти,
 Не висловить палкого почуття?

Я вдячний Богові за те, що маю душу —
 То мій обов'язок, то мій передавач.
 Я Батьківщину заспокоїть мушу:
 Рідненька — не хвилюйся і пробач.

Ніяк тебе від мене не відтяти,
 Хай що б не сталося, та де би я не був, —
 Душа з тобою, ненько моя, Мати.
 Твою любов й на мить я не забуду.

Ще зовсім трішечки — і знову будем разом,
 Знов об'єднаємося — раз і назавжди.
 З тобою будемо спостерігати часом,
 Як грають діти, як цвітуть сади.

З листа Сергія БАБСЬКОГО:

“Сім років минуло від початку війни. Сім років тому я прийшов у військкомат і сказав: “Якщо потрібно — зв'яжи”. І мене покликали відразу. Поїхав на схід у складі 95-ї бригади. Довго і звияжно воювати не довелося. Вже в середині червня 2014 року отримав поранення і вирушив у багатомісячне “турне” по шпиталях та лікарнях. Завдяки родині, лікарям та небайдужим людям не тільки вижив, а й повернувся до нормального життя (наскільки це можливо з моїми травмами).

Процес повернення не був легким і швидким. Найсильнішим психологічним фактором, який не дав “опустити руки” в тяжкі моменти, залишається моя роди-

Донечка Сергія Бабського Соломійка

на — кохана дружина Оксана, сини Дмитро та Олександр, а тепер ще й донечка Соломійка. Дуже допомогло, що керівництво підприємства, на якому я працював до війни, зберегло за мною місце, і я повернувся до активної праці. Та й взагалі, аби перелічити всіх добрих людей, з якими мене звела доля, і все, що вони для мене зробили, потрібно писати окрему книгу. Щиро дякую, хай береже їх Бог. Наразі я працюю керівником кар'єру. Знаю і люблю свою роботу. Намагаюся більше часу проводити з родиною, бо вони — найкраще, що є в моєму житті. Радію, що можу бачити, як ростуть діти, прогулятися з дружиною містом, парком, зустрітися з батьками та друзями. Отримую задоволення, коли вдається зробити якісь будівельні роботи своїми руками (щоправда, зазвичай виходить трохи недолуго, але я й раніше не був дуже майстровитим).

Можливо, це прозвучить дивно, але я не нарікаю на поранення і каліцтво. Я свідомо зробив свій вибір і знаю, що інакше не зміг би. Шкодную, що довелося страждати моїм рідним, що пропустив півтора року життя дітей, що не всі мої побратими повернулися додому. Життя триває і триватиме після нас. Ми відповідальні за своє майбутнє, за країну, в якій хочемо жити. Завжди можна щось покращити — варто лише почати. Можливо, із себе”.

Руслан КОРОЛЬОВ

Буває і таке повення, як у Руслана Корольова, Русика — так зворушливо його

Руслан Корольов з американськими друзями-українцями на березі Атлантичного океану

го називають американські друзі. Наш воїн служив у миротворчих військах НАТО в Боснії, а згодом — в АТО. Колись уламки гранати посікли ноги. Підлікували медики — знову в бій. У 2020 році з тяжкими пораненнями після серії операцій потрапив з київського шпиталю на операційний стіл до одного з найкращих хірургів США, щоб зберегти руку і позбавити її постійного болю. І лікареві Неалу Чену це вдалося! Велика йому подяка.

Над воїном взяли опіку бостонські українці — Ганна Себастьянова і подружжя Володимир Чмирьов та Галя Чабан. Вони вже давно опікуються нашими пораненими в російсько-українській війні, яких приймають США у надскладних ситуаціях.

Руслан вже вдома, а Галина Чабан і далі цікавиться його життям. Написала щемливого листа, яким логічно завершити цю лаконічну розповідь: “Руслан стільки переніс, захищаючи нашу рідну землю! У психологічно складний час після операцій ми намагалися урізноманітнити йому дні всілякими цікавинками, розвагами, огорнути сімейним теплом. Дай Боже, аби проведений у Бостоні час допоміг йому повністю одужати”.

Художник-реставратор Вадим Шевчук

Вадим ШЕВЧУК

Його позивний “Ярема”. Солдат-доброволець 81-ї аеромобільної бригади, киянин. Два з половиною роки був на фронті. Дякувати Богу, кулі минали. А ворогу від нього дісталося...

У цивільному житті — людина мистецтва. Універсал. Майстер народних інструментів. Грає на лірі, бандурі, гітарі, співає. Художник-реставратор. Щойно повернувся додому — взявся за реставрацію знаменитої барокової церкви Миколи Набережного архітектора Григоровича-Барського в Києві, ще й сам написав для храму сакральні живописні полотна “Юрій-зміборець”, “Свята Варвара”, “Остробрамська Богородиця”... Наступною була робота в Андріївській церкві, яку Ліна Костенко назвала “перлиною Растреллі”. Реставрацію і цієї церкви нещодавно закінчено. Тепер маестро одержимо працює в Софії Київській, де ведуться планові реставраційні роботи. Слова майстра: “Тут починаєш чути історію, стіни промовляють до мене. Зумів зараз торкнутися епохи Петра Могили, реставруючи портал XVII століття!”

Тишить війна і миття його родина: кохана Катруся, а донечка недавно подарувала онука, підрастають сини. Побував з родиною на виставці “Пекельна смуга”, присвяченій обороні Донецького аеропорту. “Коли синам треба буде робити життєвий вибір, я певний, вони згадають наш похід на “Пекельну смугу” і осмислять сенс боротьби цивілізації проти хаосу...”

Є чим зайнятися, над чим замислитися. Війна — суворий життєвий досвід. Вона дає вповні зрозуміти цінність життя і найдостойнішим чином розпорядитися часом, відпущеним людині.

Віталій ЧУБ

Ніколи не забуду того божественного моменту свого життя. Початок травня 2015 року. Сиджу в коридорчику інфекційного відділення Київського військового шпиталю. Чекаю на Віталія Чуба, мінометника, героя Дебальцевого. Йому вже дозволено спілкуватися з гостями. Рани залатані, контузія, наскільки можливо, подолана. А от із хворобою Боткіна ще воювати і воювати...

За столом щось пишуть медсестри. Тиша. У голові товчуться сумні, болочі думки впереміш із вогниками надії, бо вже побувала у хірургії, неврології...

Тиша. Раптом! Десь згори наближаються звуки рідної бадьористої мелодії. Аж підскочила! Руку на груди. Губи заворушилися:

Ще не вмерла Україно

Ні слава, ні воля.

Ще нам, браття-українці,

Усміхнеться доля!

І медсестрички підхопилися. Підспівують. Всім в очах засяяло! А східцями, награвучи на сопілці Гімн України,

спускається до нас воїн-доброволець, син чернігівської землі Віталій Чуб.

Це був момент, коли людині все нездоланне і недосяжне раптом стає досяжним, можливим! Ше відчула тої миті Віталія близьким мені і рідним.

...Різні приносять люди пораненим – фрукти, соки, горіхи і... котлети, ще гаряченькі у скляній баночці, укутані. А, буває, гривні на тумбочці біля ліжка залишає. От і Чубу трохи перепало. Він вмить, по секрету, втік зі шпиталю до магазину музичних інструментів і купив собі сопілку!..

Віталій давно вдома, але Дебальцевський “спадок” нагадує про себе. То чергова зустріч із лікарями, то ліки треба поміняти, то аналізи здавати... Долати ці клопоти допомагає Віталію мистецтво! Його філософія: “Без мистецтва повноцінне людське життя неможливе”. Свого часу закінчив Ніжинське культосвітнє училище, завідував будинком культури. Звільнили з роботи за прочитаний зі сцени власний сатиричний вірш.

Час летить. Донечка подарувала молодому дідусеві онука Валентина. На фото можна побачити дует сопіларів – дідусь й онука. Рік 21-й. Та чекає на хлопця пізнання ще багатьох видів творчості, бо дідусь його – також поет, живописець, ікони малює, а ще – різьбяр! Любить Валентин роздивлятися його горельєф на дереві “Полювання”, де оспівана краса чернігівської природи.

Віталій Чуб з онуком Валентином

Поки дружина на заробітках, донька у своїх клопотах, Віталій Чуб ще й садок-городець любовно поливає. Персика шепив, каже: “В наших краях це – диво, але вірю в дива, приживеться, плодоноситиме!”

Пишаюся, що 20 лютого 2021 року я поминала Героїв Небесної Сотні разом із митцем і воїном Віталієм Чубом, і він прочитав натхненно свої поетичні рядки:

Україна була й буде!

Її ніхто не переможе.

Козацька слава – не забута.

Сам Бог нам в цьому допоможе!

З листа Андрія ГАЛИЧА:

“Чи змінилося моє життя після АТО? Однозначно – так! Чи легко повернутись до звичайного життя? Ні.

І тут найбільша проблема для воїнів, родини й держави в цілому. Полягає вона в тому, що реабілітаційних центрів у нас замало, недостатньо досвіду такої роботи. Тому атовці переважно самотужки мусять долати післявоєнні психологічні проблеми.

Більше за все я вдячний родині, яка увесь час, поки був на фронті, підтримувала мене, молилася за мене. Тільки завдяки їхній підтримці я потроху повернувся до життя, хоча були важкі моменти смутку, депресії, самозамкнення...

Хоча поранення часом дають про себе знати, живу повноцінно. Маю нове хобі – акваріуми, золоті рибки. Це заняття гріє душу, наближає до природи. Майже кожні вихідні їжджу на “пташиний ринок”, спілкуюсь з одноподумцями, обмінюємось досвідом, купуємо нові породи рибок, рослини та інше.

Андрій Галич

Спілкуюся на цю тему з людьми з Одеси, Харкова, Миколаєва, Дніпра. Серед акваріумістів є багато учасників АТО. Це миле заняття жене тяжкі думки, висвітлює душу”.

Руслан МУРАЄВ

Тяжке поранення дістав у липні 2016 року. Багато пережито, але Герой є герой. Колишній доброволець АТО тепер живе повнокровним мирним життям. Допомагає в цьому, зокрема, спорт. Придивіться уважно до цієї світлини: Руслан займається... боксом однією рукою, просто для себе, для гарту. Є такий вид спорту у параолімпійців. А ще почав служити в Покровському райвійськкоматі. Чи не найбільша радість – маленький син Данило! Бабуся Валентина написала у листі його повне ім'я на старовинний лад – Даниїл і додала, що весь вільний час тато-воїн – із сином! Уся родина, як, власне, здоровий люд в Україні і на всій планеті, мріє про швидкий скін злоторожи кремлівської нечистої сили...

...На завершення додаю рядки афоризмів від воїнів.

Тяжкопоранений воїн АТО з Великого Бурлука на Харківщині Валерій Кузниченко: “Живу філософією Сквороди – світло бачиться тоді, коли світло є в очах твоїх”.

Атовець Сергій Песчальников з Івано-Франківська, герой Дебальцевого, який вивіз із пекла війни 22 дитини і був тяжко поранений, в бесіді у шпиталі сказав: “Як згадаєш, що можеш добре зробити, так і оптимізм повертається”.

Атовець, галичанин Саша Сеньовський: “Для московської комуні війна, як наркотик. Але не вийшло їй в Афгані, не вийшло в Грузії, не вийде і в нас...”

Сакраментальний український афоризм від 23-літнього воїна родом із Закарпаття Дмитра Тромпака, який після шпиталю поїхав додому землю обробляти, а його брат попросився добровольцем на фронт – землю захищати: “Маємо землю благу, треба постійно її обробляти і постійно захищати”.

Руслан Мураєв

Всеукраїнський благодійний культурно-науковий фонд Т. Г. Шевченка «В своїй хаті своя й правда, і сила, і воля» оголошує лавреатів 2021 року

Нагороджуються:

Вахтанг КІПІАНІ (Київ)

відомий український журналіст, громадський діяч, публіцист, історик, головний редактор Інтернет-видання “Історична правда” та однойменного тележурналу, викладач Національного університету “Кієво-Могилянська академія” та Українського католицького університету у Львові, засновник Музею-архіву преси за багаторічну діяльність на терені журналістики з відновлення історичної правди, зокрема в книгах “Зродились ми великої години...”: ОУН і УПА”, “Війна двох правд. Поляки та українці в кривавому ХХ столітті”, “Друга світова. Непридумані історії”, “Справа Василя Стуса”

Олекса РІЗНИКІВ (Одеса)

відомий український письменник, політичний в'язень більшовицького режиму, дисидент, громадський діяч за активну громадянську позицію із відстоювання, збереження й поширення у своїй творчості та суспільно-політичній діяльності духовних цінностей в національному просторі України, зокрема на Одещині

Зінаїда ТАРАХАН-БЕРЕЗА (Канів)

відомий шевченкознавець, провідний науковий співробітник науково-дослідного відділу охорони пам'яток історії, культури та природи Шевченківського національного заповідника, за-

служений працівник культури України, лауреат численних державних нагород за багаторічну працю в дослідженні трагічних сторінок українського буття і за вагомий внесок у шевченкознавство про невідомі аспекти життя і творчості Т. Шевченка, відтворення найважливіших подій, імен, причетних до історії Тарасової гори, зокрема в книзі “Святиня. Чернеча гора та стародавній монастир Канівський”.

Аскольд МЕЛЬНИЧУК (США)

відомий американський письменник українського походження, науковець, перекладач, професор філології, засновник і редактор авторитетного в американському літературному світі журналу AGNI; викладач Бостонського та Гарвардського університетів. Нині – викладач Массачусетського університету в Бостоні; перший увів у сучасну американську літературу тему України, переклав на англійську мову багато творів сучасних українських письменників за послідовне об'єктивне введення у світовий англомовний літературний процес історичної правди про минуле України та сучасне, зокрема в романах “What is told” (“Що сказано”) та “Ambassador of the Dead” (“Посол мертвих”), в яких відтворено долі українців в Україні та на еміграції в різні періоди, розкриваються моторошні події ХХ століття, коли мільйони українців ішли з життя внаслідок Голодомору 1932–1933 років.

Демонтовано останній монумент Петровському

У селі Новоселівка Зіньківської територіальної громади Полтавського району демонтували пам'ятник одному з чільних організаторів Голодомору-геноциду українського народу 1932–1933 рр. Григорію Петровському і перевезли до філії Державного історико-культурного заповідника у м. Путивлі “Музей монументального мистецтва тоталітарної доби “Парк радянського періоду” в Спідчанському лісі.

“Скульптура сталінського бузувіра, який був серед організаторів Голодомору-геноциду українського народу 1932–1933 рр., який штучним голодом бив мільйони українських селян, відтепер є експонатом “Парку радянського періоду”. Дякую за всебічне сприяння щодо виконання закону “Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки” заступниці голови Полтавської облдержадміністрації Катерині Рижеченко, а також Зіньківському міському голові Сергію Максименку, який допоміг із демонтажним обладнанням, та директору Путивльського державного історико-культурного заповідника Сергію Тушику, котрий подбав про виділення коштів на транспорт і пальне”, – сказав представник Українського інституту національної пам'яті в Полтавській області Олег Пустовгар.

На офіційній сторінці в соцмережі Фейсбук громадського проекту “Декомунізація. Україна” його координатор, очільник громадської організації “Світанок” Вадим Поздняков повідомив, що це був останній у публічному просторі України монумент Петровському.

Василь Міхеєв, колишній голова Новоселівської сільської ради (нині старостат у межах Зіньківської територіальної громади), в офіційних відповідях керівництву Українського інституту національної пам'яті та громадськості впродовж кількох років називав монумент комуністично-злочинцю “пам'ятником невідомо кому”, стверджуючи, що “немає доказів того, що це взагалі пам'ятник Григорію Петровському”.

“Пам'ятник у селі є, але я не можу стверджувати, що це Петровський, немає жодного підтвердження”, – публічно

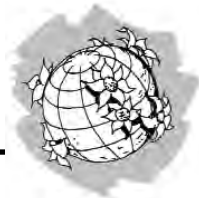
заявляв Василь Міхеєв. Громадськість оцінювала його дії як саботаж декомунізаційного законодавства.

Довідково: Григорій Петровський – комуністичний державний і політичний діяч Російської імперії та СРСР. Соратник Леніна і Сталіна. Депутат IV Державної думи Російської імперії. Випусковий редактор більшовицької газети “Правда”, один із ініціаторів створення ВЧК, яка є відповідальною за жахиття “червоного” терору на окупованих територіях Російської імперії. Петровський причет-

ний до голодоморів і знищення українського національного руху. У 1922 р. з боку УРСР підписав Договір про утворення СРСР. У 1922–1937 роках – один із заступників голови ЦВК СРСР. У 1937–1938 роках – заступник голови Президії Верховної Ради СРСР. Місто-мільйонник Дніпропетровськ, яке раніше називалося на честь сталінського опричника, у межах декомунізації Верховна Рада України перейменувала на Дніпро.

Північно-східний міжрегіональний відділ Українського інституту національної пам'яті

Олена СЕМЕНОГ, доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри української мови і літератури Сумського державного педагогічного університету імені А. Макаренка

Гостю онлайн привітали О. Кудріна, проректорка з науково-педагогічної (наукової) роботи СумДПУ ім. А. С. Макаренка, та Г. Фальфушинська, проректорка з наукової роботи та міжнародного співробітництва Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Модерували О. Семенович, завідувачка кафедри української мови і літератури Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка, та Л. Кравець, доктор філологічних наук, професор кафедри філології Закарпатського угорського інституту імені Ференца Ракоці ІІ.

Надіслав привітання Тарас Кремень, Уповноважений із захисту державної мови.

Понад 90 учасників уважно слухали гостю: студенти, магістранти, аспіранти, викладачі, науковці різних університетів України, а це і Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка; Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, факультет української філології і літературної творчості імені Андрія Малишка; Тернопільський національний педагогічний університет імені В. Гнатюка, кафедра української мови та методики її навчання; Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди, кафедра українознавства і лінгводидактики, Ужгородський національний університет.

Поставили запитання і взяли участь в обговоренні пропозицій про подальшу співпрацю О. Семенович, завідувачка кафедри української мови і літератури Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка; Л. Кравець, докт. філ. н., професор кафедри філології Закарпатського угорського інституту імені Ференца Ракоці ІІ; О. Маленко, завідувачка кафедри українознавства і лінгводидактики Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди; Н. Венжинович, завідувачка кафедри української мови Ужгородського національного університету, доктор філологічних наук, професор, Л. Струганець, доктор філологічних наук, професор, та О. Петришина, завідувачка кафедри української мови та методики її навчання Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка; В. Погребенник, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри ук-

раїнської літератури Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова.

Захід проведено на виконання Концепції державної цільової національно-культурної програми забезпечення всебічного розвитку та функціонування української мови як державної (затверджена Кабінетом Міністрів України 19 травня 2021 року).

Уміти бути українцем Марія Зінько:

— Дякую за теплі слова про нашу любов Аргентину, де виросла, працюю, вивчилася і маю змогу плекати українську мову і культуру, традиції. Тут, в Аргентині, українці взагалі не мали жодної проблеми, щоб берегти свою культуру й мову, учитися говорити.

Я — заступниця президента Центральної репрезентації, яка створена у 1947 році і об'єднує всі інституції української громади в Аргентинській Республіці. Координує діяльність установ-членів та сприяє культурному, освітньому та економічному розвитку української громади, інформує світ про Україну, незалежну, суверенну та демократичну, її культуру та історію.

У 1947 році Україна не була незалежною, але ми говорили про Україну, яка мусить мати національну державу.

У нас є багато товариств, які входять у склад Центральної репрезентації, деякі активніші, інші менш активні.

У 1933 році почало працювати "Українське товариство "Національне Відродження", а найдавнішим є Товариство "Просвіта" (1924).

"Пласт" — організація української молоді в Аргентині, від 1949 року має свій будинок і свою оселю, де відбуваються пластові табори.

"Спілка української молоді" (1939), "Фундація ім. Тараса Шевченка" (1967).

"Товариство аргентинсько-українських випускників університету" (1972) — найважливіше, що робить це товариство, то є щорічний книжковий ярмарок. 27 років Україна присутня на ньому, бо це дуже важливий багатолюдний ярмарок.

Маємо відпочинкову оселю "Веселка" на півдні Буенос-Айреса, відпочинкову оселю "Калина" — тут для дітей проводилися навчальні та відпочинкові тижні.

Всюди — українці!

21 травня до Дня вишиванки та свята філологів кафедри української мови і літератури та студенти, магістранти спеціальності Середня освіта (Українська мова і література. Англійська мова) Сумського державного педагогічного університету імені Антона Семеновича Макаренка провели 1,5-годинну онлайн-зустріч "Уміти бути українцями".

Епіграфом слугували слова І. Франка: "...маємо навчитися відчувати себе українцями ... без офіційних кордонів".

Мета зустрічі — знайомство українців материкової України та українців Аргентини, налагодження культурно-освітньої співпраці.

Запрошена гостя — заступниця голови Української Центральної репрезентації в Аргентині Марія Христина Зінько.

Ще є зала товариства "Відродження".

Гасло останньої нашої управи Української центральної репрезентації, яке запропонував Петро Лилик: "Ми горді бути українцями".

Кожна організація має свої заняття, але центральне спільне свято, яке організуємо і проводимо разом коло пам'ятника Тараса Шевченка, — це День соборності України.

Пам'яті "Небесної Сотні". Цей пам'ятник було збудовано на пошану воїнів, які померли за незалежність України в останні роки.

Про пам'ятник Тараса Шевченка. Цей пам'ятник збудований завдяки українцям. Його урочисто відкрили 5 грудня 1971 року. Цього року святкуватимемо 50 років від цього дня. Доктор Василь Іваницький, який був тоді головою "Фундації ім. Тараса Шевченка", а також президентом Центральної репрезентації, мав в Аргентині контакти політичні і зміг обрати прекрасне місце в Буенос-Айресі. Одне з найкращих місць, де розташований наш пам'ятник.

Є пам'ятна книжка, хто дав кошти для цього пам'ятника. Допомогли українці з Канади та Америки. Дуже багато людей, які дарували тисячу, десять тисяч доларів. Були люди, які давали долар, і аргентинці, які дарували тисячу песо, двадцять, тридцять тисяч песо, а також такі, що давали десять песо. По всіх філіях збиралися фонди. Іспільними зусиллями ми змогли збудувати такий гарний пам'ятник. Це наша гордість.

Коли відкрили пам'ятник, то прибули два літаки з українцями з Канади й Америки. Були найважливіші представники української церкви. Дуже знамените свято.

Міжнародний Книжковий Ярмарок в Буенос-Айресі організує українське посольство в Аргентині й Товариство випускників

аргентинсько-українських, щоб показати нашу культуру, наші книжки. Три тижні триває цей ярмарок. Ми маємо один тиждень. Ще є день України, маємо велику залу, організуємо танці, музику, зала заповнена. Усі чекають цієї події.

Українські церкви:

Греко-католицька, Кафедральний храм Святої Покрови в Буенос-Айресі. Переважно всі культурні заходи були при церквах.

Шкільництво

У нас діють суботні школи при товариствах "Відродження" і "Просвіта". Також філія Українського Католицького університету дає інтенсивні курси влітку, 15 днів. Діти з різних частин Аргентини приїжджають на ті курси, живуть там і вчаться. Також в університеті в Буенос-Айресі можливо здобути ступінь публічного перекладача.

Культура

У кожному товаристві є танцювальні ансамблі, курси та виставки вишивок, писанкарства.

При товариствах і церквах святкуємо Святі вечори шостого січня, хоч ми в Аргентині святкуємо за новим календарем 25 грудня, але в родинному колі, в громаді збираємося шостого січня. Також ми вчимо внуків скласти кошик і посвятити паску. На ці заходи приходять багато людей.

Українська центральна репрезентація видає книжки української тематики іспанською мовою, аби поширювати між аргентинцями знання про Україну. У 2014 році була видана "Книжка про Голодомор". Уряд також видав брошуру про Голодомор.

"Історія України", про найважливіші дати в житті України.

Фундація ім. Тараса Шевченка видала "Кобзар" іспанською мовою.

Ми цінуємо Українську державу. Нам, емігрантам, було складно пояснити, хто такі українці. А вже як стала незалежна Україна, то світ також змінився. Ми є українці, а не росіяни, не поляки — ми представники української нації.

Довідково:

Марія Зінько народилася 23 серпня 1952 р. у місті Буенос-Айрес в Аргентині. Мама пані Марії — Галина Деглер родом із Коломиї, пройшла табори примусової праці в Чехії та виїхала до Аргентини в 1948 р.; батько — Роман Лев Зінько родом із Сокаля, що на Львівщині, приїхав до Аргентини в 1937 році зі своїми батьками, коли йому виповнилося вісім років. Пані Марія здобула економічну освіту, закінчивши університет в Буенос-Айресі. Окрім того, навчалася в суботній рідній школі при Товаристві "Відродження", недільній вищій школі при Українській Греко-Католицькій Катедрі Святої Покрови. Мала студії славистики в Університеті святого Климента в Римі. Виконувала обов'язки ректора Вищого інституту викладання в галузі сталого туризму та готельного бізнесу. Працює професором в університеті в Буенос-Айресі.

Марія Зінько веде активну громадську діяльність. Брала участь у Конгресах Світового Конгресу Вільних Українців (СКВУ), Світового Конгресу Українців (СКУ) і Світової Федерації Жіночих Організацій (СФУЖО), в Торонто, Нью-Йорку і в Києві. Наразі є віце-президентом Української центральної репрезентації в Аргентині.

У квітні цього року тимчасовий повірений у справах України в Аргентинській Республіці Валерій Олфір вручив Марії Христині Зінько медаль "За працю і звитягу", присвоєну президентом України Володимиром Зеленським за вагомий особистий внесок у розвиток волонтерського руху та активну благодійну діяльність.

Марія Зінько прекрасною володіє українською мовою, шанує українську культуру за тисячі кілометрів від України...

В Аргентині постійно проживає четверта (після Канади, США, Бразилії) за чисельністю українська діаспора в світі, яка налічує близько 250–300 тисяч осіб. Більша частина етнічних українців мешкає у столиці і провінції Буенос-Айрес (понад 100 тис.) та провінції Мисьйонес (близько 130 тис.).

Українська громада в Аргентині представлена понад 40 українськими громадськими, культурними, релігійними та молодіжними організаціями, більшість з яких федералізовані в Українську центральну репрезентацію — провідну організацію українців в Аргентині, визнану аргентинським урядом. Голова Української центральної репрезентації — відомий нейрохірург Петро Лилик.

Духовним осередком для багатьох українців є кафедральний собор Покрови Богородиці в Буенос-Айресі.

Українська громада подарувала місту пам'ятник Тарасу Шевченку в Буенос-Айресі. Автор пам'ятника — канадський українець Леонід Моложанин, автор скульптурної групи — аргентинський скульптор Орто Даль Порто.

Віра СЕРЕДА,
членкиня НСЖУ

Травень поетичний у Запоріжжі

Митці на карті Запорізького району

“Поетичний травень” розпочав свою ходу із Запорізького району. Митці відвідали Балабинський НВК – гімназію “Престиж”, Кушугумський НВК – гімназію “Інтелект” і Малокатеринівський НВК – гімназію “Мрія”, Мар’ївський і Біленьківський НВК. Письменники подарували медiateкам навчальних закладів свої книги. В авторському виконанні прозвучали ліричні вірші Віри Шмиги, Віри Коваль, Михайла Буряка, Вікторії Сироватко, Ольги Ліщук.

Голова ЗОО НСПУ Ольга Стадниченко наголосила:

– У гімназистів є унікальна можливість пересвідчитися: те, що вони читають у книгах, відбувається не десь далеко, а тут – поруч. Наприклад, у Кушугумі живе Микола Білокопитов. У Балабинському народилась я. Зовсім недалеко, в Космічному мікрорайоні Запоріжжя живуть Віра Шмига й Віра Коваль, у Комишувасі – Михайло Буряк, у Степногірську – Ольга Ліщук, у Запоріжжі – Пилип Юрик. На цій географії і твориться література нашого краю. Ви вже маєте антологію “Письменники Запорізького краю”. Зараз додаємо до неї хрестоматію “Література Запорізького краю” – у ній знайдете літературно-критичні нариси про 37 письменників рідного краю і детальний розгляд їхньої творчості.

У Малокатеринівській гімназії “Мрія” з учасниками творчої зустрічі відбулася цікава розмова. Учитель української мови й літератури Олександр Грошев розповів, що саме в їхній школі Петро Ребро вчителював 1950 року. А сам Олександр Петрович – учень письменника Віктора Чабаненка.

Живемо завдяки нашим захисникам, котрі тримають оборону від російської навали

Під час виступів запорізькі письменники наголошували на тому, що проведення мистецьких зустрічей, зокрема, й цього річного “Поетичного травня”, можливе завдяки тому, що на захисті нашої Батьківщини проти російської навали стоять герої-захисники. Михайло Буряк, Ольга Ліщук, Пилип Юрик, Микола Білокопитов, Вікторія Сироватко їздили з волонтерами на передову, виступали перед бійцями, зокрема, у запорізькому госпіталі. Такі зустрічі надихають на вірші. У Миколи Білокопитова одна така історія вилілась у вірш “Кувала зозуля”.

Вікторія Сироватко, виступаючи перед учнями Мар’ївського й Біленьківського НВК, прочитала вірш-присвяту “Василію Сліпаку”. Але перед цим поцікавилася в учнів, чи знають вони історію життя Героя України, всесвітньо відомого українського оперного співака, соліста Паризької національної опери, волонтера, учасника Революції Гідності та бойових дій на Сході України, який загинув у бою від кулі ворожого снайпера.

Пилип Юрик розповів, що, виступаючи перед захисниками на Сході, завжди дякує їм, а його вірш “Кінь Сагайдачного” чи не найбільше подобається бійцям.

“Отак ми дружили з Москвою”

В один із днів “Поетичного травня” група митців ЗОО НСПУ побувала в Дружелюбівському НВК Вільнянської районної ради й Новогупалівському НВК Вільнянської міської ради.

Ковтком свіжого повітря, просоченим ароматом тюльпанів, бузку, цвітом абрикосів, став нинішній, уже 57-й “Поетичний травень”, як для втомлених від затягнутого локдауну письменників, так і для спраглих до красивого слова їхніх шанувальників. Поетичне слово членів Запорізької обласної організації Національної спілки письменників України звучало цього року в Запорізькому й Пологівському районах. Усі навчальні заклади й бібліотеки, де побували письменники, отримали від ЗОО НСПУ бібліотечки книг запорізьких письменників, виданих коштом обласної ради.

Організатори обласного фестивалю: Департамент культури, туризму, національностей та релігій Запорізької обласної державної адміністрації, комунальна установа “Обласний методичний центр культури і мистецтв” Запорізької облради та Запорізька обласна організація Національної спілки письменників України.

Письменники поспілкувались з учителями й учнями, подарували бібліотечки книг запорізьких авторів. До основного складу учасників долучився Валентин Северинюк – викладач Запорізького класичного приватного університету, кандидат наук, політолог, правознавець. Він читав лірику зі своєї поетичної збірки “Березовий сік”. Кульмінацією його виступу стала презентація книги “Отак ми дружили з Москвою”.

Виступає поетеса
Вікторія Сироватко

Нинішня російсько-українська війна, на думку поета, – глибина драми знівечення українських душ, яке ми свого часу пережили. Називалося це зросійщенням.

“Бабай” – у подарунок гімназії “Інтелект”

Письменник Микола Білокопитов, виступаючи в навчальному закладі, де сам колись сидів за партою, розповів, що нещодавно дізнався: в гімназії немає книжечки Володимира Юдіна, який також жив у Кушугумі й закінчив цю школу.

Саме завдяки Володимирю Юдіну 1971 року він, учень десятого класу, вперше взяв участь у “Поетичному травні” на площі Маяковського у Запоріжжі (нинішній фестиваль на його рахунок 50-й). Коли Володимир Юдін був дуже хворий, Микола Білокопитов разом із Петром Ребром допоміг зібрати й видати цю книжечку. У 60-ті роки минулого століття Володимир Юдін став першим лавреатом премії всеукраїнського гумористичного журналу “Перець”.

– Він був моїм першим літературним критиком і редактором, – сказав Микола Білокопитов. – Я дізнався, що в школі немає книжечки Володимира Юдіна, тому дарую її.

“Мрію, коли людство зможе подолати час і простір”

Родзинкою фестивалю став виступ молодого письменниці, інженерки за фахом Олени Красносельської, котра пише науково-фантастичні романи, хоча починала з віршів. Тема часу про-

відна у її творчості (повість “Точка відліку”, роман “Цифрові дощі часу”). Авторка пояснила свою пристрасть до наукової фантастики:

– Хочу нагадати, що найцінніше, що є в світі, – це життя людини. Усі свої оповідання й романи присвячую часу й простору. Мрію, що людство зможе подолати і час, і простір.

“Враження, що привезла з-за кордону, почали складатися в історії перших десяти книжок”

Жвавий інтерес викликав виступ авторки 20 книжок Ольги Ліщук, адже вона вправно володіє не лише прозовим, а й поетичним словом, також пише для дітей, складає музику як на свої поезії, так і на вірші запорізьких майстрів поетичного слова: Михайла Буряка, Петра Ребра, Пилипа Юрика, Миколи Білокопитова.

– Хочу дати вам пораду: якщо до вас приходять поетичні рядки, записуйте їх, – сказала вона учням. – Можливо, хтось стане письменником. У мене не було систематичної літературної роботи, доки я не поїхала за кордон (працювала і в Африці, й на Близькому Сході, й у Європі). Я – провізор за фахом. Ті враження, що привезла, почали складатися в історії десяти моїх книжок. Записуйте те цікаве, що приходиться до голови. Обов’язково знадобиться!

Поетичного свята в Новогупалівці чекали всі

У Новогупалівському НВК дорогих гостей зустріли хлібом-сіллю, який сама випекла й піднесла на рушникові староста села Галина Лаврова.

У митців була можливість відвідати кабінет народознавства, яким опікується учителька української мови та літератури, спеціалістка вищої категорії Наталя Нестеренко. Відтак письменники відвідали Новогупалівську сільську бібліотеку. Її завідувачка Ірина Клименко віддала просвітницькій діяльності 35 років, а її помічниця Елла Маргес ошатно оформила кабінети бібліотеки в національному стилі.

Староста сіл Білоцерківка й Черешневе Олександр Ребро і голова ЗОО НСПУ Ольга Стадниченко відкривають “Поетичний травень” на батьківщині Петра Ребра

Учасники поетичного свята біля хати, де народився Петро Ребро

Приймаючи в подарунок книги запорізьких письменників для школи, Наталя Нестеренко щиро подякувала за вагомий поповнення фондів місцевої бібліотеки. Це допомагатиме учням готуватися до тематичних уроків з літератури рідного краю.

“Ой ти, юнь моя, Білоцерківко, Сіроке дитинство моє!”

Саме ці рядки з вірша Петра Ребра спливали в пам’яті, шойно в’їхали до мальовничого Білоцерківки – рідного села видатного письменника, яке він називав столицею душі. Делегацію Запорізької обласної організації Національної спілки письменників України очолила її голова Ольга Стадниченко. На ганку Білоцерківської загальноосвітньої школи гостей зустріли директорка Валентина Довгополік та вчителька української мови й літератури Тетяна Романенко.

На вулиці Петра Ребра Білоцерківки поетичний десант гостинно зустріли голова Комиш-Зорянської селищної ради Ігор Гнатуша та голова старостинського округу сіл Білоцерківка й Черешневе Олександр Ребро. Підійшли до меморіального знака із портретом письменника й написом: “Пам’ятний знак встановлено 21 травня 2019 року з нагоди 55-річчя свята “Поетичний травень”, яке започаткував наш земляк – поет Петро Ребро”.

Директорка Білоцерківської загальноосвітньої школи Валентина Довгополік щиро привітала учасників “Поетичного травня”, згадала слова Петра Ребра, що цей фестиваль – його найуспішніший проєкт у житті.

Голова старостинського округу сіл Білоцерківка й Черешневе Олександр Ребро сказав:

– Започаткувавши це свято, Петро Павлович показав, який багатий і талановитий Запорізький край людьми, котрі прославляють не тільки нашу область, а й усю Україну. Я дуже радий, що творча зустріч відбувається саме в Білоцерківці – малій батьківщині Петра Ребра. Зі святом вас! Бо для нас це – свято.

Голова ЗОО НСПУ Ольга Стадниченко підтримала пропозицію, що пролунала з уст Ігоря Гнатуші, – зробити Білоцерківку візитівкою Запорізького краю з точки зору літературного краєзнавства. Важко знайти в Україні такого письменника, який стільки уваги приділив своєму рідному селу, рідній землі, річці Берді. Чого варта лише його поема в октавах “Добрідень, Бердо!”

– Більмацький край посідає особливе місце на літературній карті Запоріжжя, тому що дав запорізькій літературі не одного Петра Ребра. У Комиш-Зорі народився Анатолій Рекубрацький – нещодавно на школі, де він навчався, відкрили пам’ятну дошку про це. У селі Новоукраїнка народились Олександр Аблідов і його брат Олег Орач – відомі письменники всеукраїнського рівня (це ще один об’єкт). Село Смирнове – мала батьківщина Миколи Нагнибіди. Якщо ж долучити сюди об’єкти розвитку народних ремесел, певні цікавинки зеленого туризму – це була б ваша візитівка. У мене як депутатки обласної ради була розмова на цю тему із директором Департаменту культури, туризму, національностей та релігій Запорізької облдержадміністрації Владиславом Мороком. Він готовий підтримати проєкт зі створення меморіальної садиби Петра Ребра.

У сільському будинку культури зібралася громада села й учні школи. Відбувся своєрідний поетичний батл – із одного боку талановита молодь школи, з іншого – маститі поети.

2016 року в Білоцерківці започаткували конкурс для талановитих дітей школи “Білоцерківський передзвін”. У 2020-му межі функціонування його розширили й оголосили в групі “Білоцерківка – наш спільний дім”, головним адміністратором якої є Інна Супрун, яка всіляко допомагає школі.

На початку мистецького дійства оголосили переможців літературно-мистецького конкурсу, що проводився у двох вікових категоріях: для дорослих і школярів. Ольга Стадниченко й Олександр Ребро вручили переможцям грамоти – глядачі мали змогу почути твори в авторському виконанні. За підсумками конкурсу організатори видали альманах поезій, подарувавши один примірник Запорізькій обласній організації.

Фінальні акорди фестивалю

Хрестоматійними рядками вірша Петра Ребра “Ні, ти не знаєш добре України, якщо на Запоріжжі не бував” розпочався гала-концерт “Поетичного травня”.

57 років фестиваль, заснований Петром Ребром, торує свій шлях до людей, даруючи митцям натхнення, а читачам радість спілкування із красивим словом і кращими зразками музичного мистецтва.

Завдяки гала-концерту глядачі здійснили екскурс в історію розвитку Запорізької обласної письменницької організації. Поза увагою письменників не залишалася жодна подія в тривожні часи: від руху захисту української мови, Хортиці, екологічних акцій до Революції гідності та війни на Сході України. Запорізькі письменники завжди там, де їх чекають.

У гала-концерті взяв участь заслужений артист естрадного мистецтва України Анатолій Сердюк із пісенними творами “Хортиця єднає Україну” на вірші Петра Ребра, “Подарувала матінка сорочку” (Віра Коваль) і “Краю мій рідний” (Григорій Лютий).

Кольори українського намиста

Муниципальна академічна чоловіча хорова капела імені Левка Ревуцького показала нову програму – “20 кольорів етно. Етнічне намисто України”, що представляє найкращі культурні здобутки національних спільнот, які проживають на території нашої країни. Захід відбувся за підтримки Українського культурного фонду. На концерт у Київський академічний театр українського фольклору “Берегиня” запросили представників національних спільнот.

— Сьогодні у капели Левка Ревуцького прем'єра, — зазначив генеральний директор, заслужений діяч мистецтв України Олександр Круковський. — Їй передувала величезна робота з вивчення та відбору матеріалу, з аранжування й хорового співу. Кожен твір, кожна пісня з цієї програми має свої інтонаційні й текстові відмінності та особливості.

Чому 20 кольорів? Тому що в цій програмі 20 пісень. Україна — держава, в якій проживають представники багатьох національностей, і в одному концерті неможливо охопити пісні всіх народів. Тому ми сподіваємося, що з Божою поміччю і допомогою небайдужих добродійців ми зробимо ще декілька програм, аби максимально представити розмаїття культур України.

Коли ми працювали над цією програмою, то хотіли не лише подати історичні відомості про народи, а й представити особистостей, які працювали і працюють на благо України.

На наш погляд, переважна більшість українців має одну особливість — толерантність до людей і культур інших народів. Завдяки цьому загальна культура України збагачується й розвивається, має великі перспективи у світі...

Присутні на концерті не лише слухали пісні різних народів, а й відкрили для себе їхню історію та сучасне життя, згадали імена людей різних національностей, які служили та служать Україні.

Українців та кримських татар об'єднує те, що за останні сто років ці народи зазнали геноциду на власній землі. Внаслідок депортації в травні 1944 року, яку влаштувала радянська влада, загинуло від третини до майже половини кримськотатарського населення Криму. А після анексії Криму Російською Федерацією у 2014 році кримські татари знову були змушені залишити свої землі.

Серед представників кримськотатарського народу — видатні

вчені Рефат Аппазов, Юрій Османов, Агатангел Кримський, Алі Алієв; співаки Февзі Біялов, Ельзара Баталова, Ленара Османова, переможниця конкурсу “Євробачення” Джамала, відомий джазовий гітарист Енвер Ізмайлов. Більшість кримських татар мають активну громадянську позицію, відстоюючи український Крим, так як це роблять лідери кримськотатарського народу Мустафа Джемілев та Рефат Чубаров. Саме від них сьогодні найчастіше можна почути фразу: “Крим — це Україна!”. А почали концерт гімном кримськотатарського народу “Ant Etkemmen”.

Видатний грузинський композитор Гія Канчелі в одному з інтерв'ю сказав: “Своєю долею Україна мені чимось нагадує Грузію, адже і наша земля теж окупована тими ж чужими військами... В Україні йде справжня бійня.

Ось в чому я знаходжу якусь трагічну спільність... Світ стає жорстокішим, зло — більш витонченим. А добро залишається як останні квартали Бетховена, в меншості...” Прозвучала пісня “Негіо Вічебо” на слова Гія Канчелі.

Міжнародне визнання прийшло до Сергія Параджанова після екранізації повісті Михайла Коцюбинського “Тіні забутих предків”. Фільм отримав 39 міжнародних нагород на кінофестивалях у двадцять одній країні. Звання народного артиста України та Шевченківську премію Параджанову було присвоєно помертвом.

Громадянин України вірменського походження, Герой України Сергій Нігоян був застрелений 22 січня 2014 року близько шостої години ранку, під час Революції Гідності. Сергій мав активну життєву позицію та пере-

конання, що Україна мусить бути демократичною. У грудні 2013 р. з Сергієм записали відео на тлі барикад, де він читає поему “Кавказ” Тараса Шевченка. Саме цим видатним вірменом творці програми присвятили пісню Шарля Азнавур та Жоржа Гарваренца “Вічна любов”.

До 1939 року в Україні проживало близько мільйона етнічних німців. З початком Другої світової війни всі жінки, старі та малі діти були депортовані до Казахстану і Сибіру, де не було жодних умов для проживання; чоловіків забрали у трудові концтабори на півночі Росії. Таким чином під кінець війни на території України не лишилися німецького населення. Серед найвідоміших німців в Україні — Микола Бунге, державний діяч, економіст, ректор Київського університету; Інокентій Гізель, православний священник, ректор Києво-Могилянської академії, архімандрит Києво-Печерської лаври; Едуард Фукс, геолог, дослідник залізрудних родовищ Кривбасу; Святослав Ріхтер, піаніст; Фрідріх Якоб фон Фальц-Фейн, засновник заповідника “Асканія-Нова”. Культуру німецького народу цього вечора представили піснею “Lorelei”.

Дружба між Азербайджаном та Україною почалася понад сто років тому, після розпаду царської Росії. Однак незалежні республіки невдовзі, у 1922 році, були приєднані до СРСР...

Лідер азербайджанського народу Гейдар Алієв завжди з особливим теплом ставився до українців. Саме завдяки його підтримці реставровано Національну філармонію України та побудовано завод “Оболонь”. Серед пісенної спадщини цього народу особливе місце посідають твори “Agacda alma” та “Sari gelin”, їх і обрали до концерту.

Під час німецької окупації Києва у 1941–1943 роках Бабин Яр став місцем масових розстрілів німецькими окупантами мирного населення, українських націоналістів, військовополонених, євреїв та ромів — за етнічною ознакою. Мільйони євреїв згоріли у печальному вогні Другої світової війни. В'язні концтабору Бухенвальд на основі мелодії до пісні “Agum dem fayer” (“Навколо багаття”) склали слова на їдиш, у яких йдеться про те, що стражданням і масовим вбивствам колись прийде кінець... Саме ця пісня нагадала слухачам про трагічну сторінку в історії єврейського народу.

Ім'я Янки Купали, якого білоруси називають не тільки поетом, а й пророком, добре відоме в Україні. У 1929 році його обрали академіком Національної академії наук України. Білорус Янка Купала захоплювався українською літературою, переклав легендарний “Заповіт” Тараса Шевченка білоруською. А його заклик “Жыве Беларусь!” нині є гаслом білоруських патріотів. Багатьом українцям змалку відомі білоруські пісні “Ти мне весноно пріснілася” та “Касив Ясь канюшину”. Під час концерту прозвучали ці популярні мелодії.

Також була представлена пісенна творчість болгар, молдаван, поляків, гагаузів, арабів та угорців. Пісні виконувалися як мовами оригіналу, так і в українських перекладах. А завершили концерт піснею “Господи, помилуй нас” на слова і музику Тараса Петриненка, яку капела Ревуцького виконала спільно з глядачами.

Україна — Італія — культурні мости

У Національному академічному театрі опери та балету України імені Тараса Шевченка відбувся святковий концерт “GALA ITALIA” з нагоди 160-ї річниці утворення Італійської держави. Захід організувала Національна опера за сприяння Міністерства культури та інформаційної політики України, Міністерства закордонних справ України, Посольства Італії в Україні та Італійського інституту культури в Україні. Автор ідеї та керівник проекту — Франко Баллоні, знаний культурний діяч, автор численних масштабних культурних заходів у багатьох країнах світу.

— Гала-концерт з нагоди Дня Об'єднання Італії та 160-ї річниці утворення Італійської держави — непересічна подія для мистецького життя України, — зазначив міністр культури та інформаційної політики України Олександр Ткаченко. — Приємно, що багаторічне українсько-італійське партнерство у музичній сфері знайшло своє втілення в цьому масштабному проекті, який надихає. І не лише поціновувачів класичного мистецтва через безсмертні шедеври Джоаккіно Россіні, Джузеппе Верді, Джакомо Пуччіні, але й віддає шану класикам сучасності Італії та України — Енніо Морріконе та Мирославу Скоріку. Щиро вдячний усім, хто доклав зусиль та віддав частинку

серця, щоб цей проект був втілений у життя. Вірю, що вічна магія музики та захоплення, яке вона викликає, стануть найкращою ілюстрацією українсько-італійської дружби.

— Справжні привілеї — мати можливість презентувати Італію в дружній нам країні, якою є Україна, для нації, яка захоплюється та цінує нашу культуру з пристрасстю та глибокими знаннями, — переконаний Надзвичайний і Повноважний Посол Італійської Республіки в Україні П'єр Франческо Дзадзо. — Загальновідомою є любов українців до класичної та оперної музики, а свідчення цього — концерти та постановки великої мистецької цінності, які щороку відбуваються у Національній опе-

рі України, що є одним з найпрекрасніших театрів Європи.

Президент Національної академії мистецтв України Андрій Чибикін повідомив, що на останньому засіданні президії Академії було прийнято рішення обрати закордонним академіком видатного італійського композитора, диригента, арт-директора Міжнародного проекту “Шляхи дружби. Равенна-Київ” (2018) Рікардо Мутті та нагородити його Орденом мистецтв. (До речі, серед членів цієї Академії сьогодні понад 30 відомих митців з-за кордону). Також Академія відзначила Надзвичайного і Повноважного Посла Італійської Республіки за популяризацію італійського мистецтва в Україні, а українського — в Італії.

У відеозверненні до української публіки Рікардо Мутті зізнався, що для нього велика честь

бути обраним іноземним членом такої престижної Академії. Згадав концерт “Шляхи дружби”, на якому у 2018 році пліч-о-пліч виступали італійські та українські музиканти. Маєстро переконаний, що у наших народів багато спільного, і це не лише любов до мистецтва, а й схожий темперамент, вміння радіти життю. Особливо його потішило те, що такий концерт відбувся у такому чудовому місті, яке є столицею прекрасної країни.

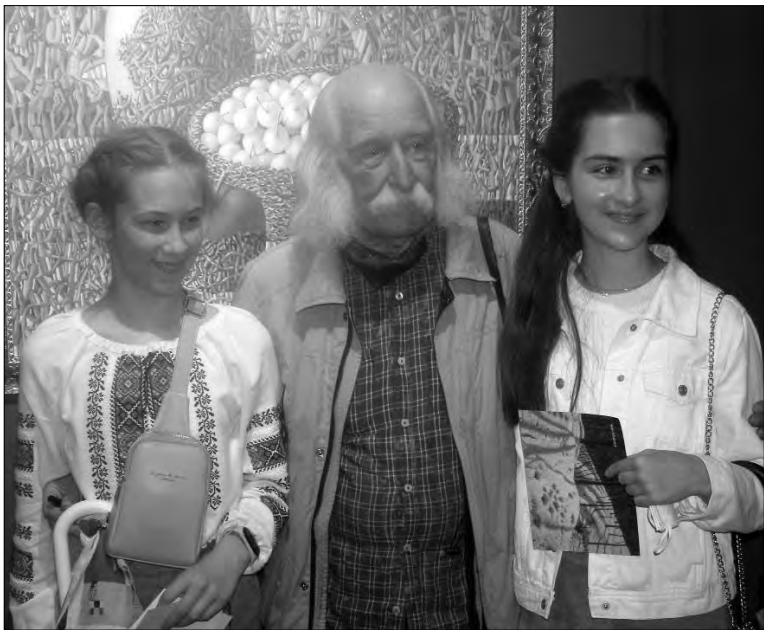
У першому відділі концерту прозвучали уривки з італійських опер, пов'язаних із Рісорджиментом — періодом боротьби за незалежність та політичне об'єднання країни. Першим з таких творів вважається героїко-патріотична опера Джоаккіно Россіні “Вільгельм Телль”, в якій герой бореться за повалення чужоземного панування. Ця аллюзія Россіні на тогочасне становище його поневол-

леної батьківщини надовго закрила шедевр композитора шлях до італійських театрів. Також столічна публіка мала змогу почути уривки з уславлених опер “Джанні Скіккі” та “Тоска” Джакомо Пуччіні, “Сільська честь” П'єтро Масканьї та хор рабів “Va' pensiero”, який є головним музичним символом епохи боротьби за звільнення та об'єднання Італії.

У другому відділі прозвучало знамените “Італійське капричіо” Петра Чайковського та присвяти визначним композиторам двох країн Енніо Морріконе та Мирославу Скоріку, які увійшли у вічність миттєвого року, залишивши нам безцінні музичні скарби. Зокрема, це попури на музику оscarоносного Енніо Морріконе з кінофільмів “За жменю доларів”, “Місія”, “Одного разу на Дикому Заході”, “Хороший, поганий, злий”, а також відома “Мелодія” Мирослава Скорика зі стрічки “Високий перевал”.

Завершила святковий концерт молитва Андрія “Блаженний день, блаженний час” з опери Семена Гулака-Артемовського “Запорожець за Дунаєм” (музична редакція та оркестрування Мирослава Скорика) у виконанні тенора Валентина Дитюка, симфонічного оркестру і хору Національної опери України (диригент — Микола Дядюра, хормейстер — Богдан Пліш).

Матеріали підготував
Едуард ОБЧАРЕНКО

На виставці представлені твори з власної колекції художника, деякі з них експонуються вперше. Разом з тим, експозиція містить картини з приватних колекцій та Національного художнього музею, котрі ще не виставлялися на широкий загал.

Щодня виставку відвідують сотні киян та гостей столиці, аби поспілкуватися з картинами митця, а заповітна мрія багатьох — познайомитися з самим маестро, а якщо пощастить, то взяти у нього автограф і сфотографуватися разом. Під час однієї з таких зустрічей Іван Степанович поділився деякими таємницями своєї творчості:

“Сказати, що намальовано на картині, — це нічого не сказати. Можна сказати лише про те, що ви бачите. Я завжди шукаю чогось нового, чого ще не було. І в цьому полягає експеримент.”

Ще в інституті сказав собі, що хочу бути ненормальним художником. Я прошу, щоб природа на моїх картинах заспівала. З совецького пекла я потрапив у справжній рай (емігрував за кордон). Але я там ніколи не відчував себе щасливим. Я міг втиснутися, коли лежав на траві і дивився, як плывуть по небу хмари, як росте моя улюблена кульбаба. Я люблю розмовляти з картинами. Це моя найбільша втіха.

Я знайшов ключ до людських сердець і людських душ. Кимось

мене роблять мої картини. Думав, що виставка 2019 року буде останньою в Україні, але мені придумали цей ювілей, а до ювілею треба щось зробити.

Весь світ дивується з моєї техніки. У вільному світі всі мають можливість бачити все, але вони не бачили Марчука, бо він зовсім інший.

Сподіваюсь на нову виставку в Іспанії. Вже показував свої картини у цій країні. Іспанці випустили на мою честь поштову марку, видали каталог моїх робіт. Один з іспанських мистецтвознавців написав у своїй статті: “Івана Марчука можна порівняти тільки з Іваном Марчуком”. Я хотів бути зовсім іншим художником, єдиним у світі.

Мої роботи впізнають, хто хоча б раз їх бачив. Хоча вже дехто намагається підробити мою пейзажну техніку і продавати ці картини. Щодо пейзажної техніки, то вона з'явилася, коли я був у будинку творчості в Седневі. Осінь, листопад місяць, дерева стоять голі. Я подивився на них — яке багатство, яка краса. Кожне деревце — гармонія, ритми, просто диво.

Кожен мій цикл (загалом чотирнадцять) відрізняється

Діалог з митцем і його картинами

У виставкових залах Музею історії міста Києва триває виставка Івана Марчука “Я єсмь...” Це ювілейний ретроспективний проєкт митця, чие ім'я віднесене до сотні геніїв людства та чия творчість вже понад півстоліття бентежить свідомість глядачів, перетворює дилетантів на шанувальників мистецтва, а мистецтвознавців — на мовчазних спостерігачів.

технікою. На новій виставці я представив всі свої цикли, окрім Шевченкіани. Над шевченківською тематикою працював півтора року, створив 42 картини. Дві з них експонуються у Музеї Тараса Шевченка в Каневі, а всі інші — у сховищах цього музею. Я говорив з очільниками Міністерства культури України, аби їх звідти визволити. Якби виділили в Національному художньому музею чи якомусь іншому музеї Києва невелику кімнату, то можна було б експонувати ці роботи. Великий гріх ховати такі полотна від глядача.

Часто згадую поїздки до Таїланду, яка відбулася кілька років тому. Там дуже цінують творчих людей, не так, як у нас.

Україна на кожний квадрат своєї території народжує найбільше талановитих людей у світі. Але якщо є квітка, то її треба поливати, аби вона зацвіла. Так само треба пестити кожен талант. На жаль, у нас цього немає. Україна — антимузейна держава. І нашим можновладцям немає до того діла. Наша країна завжди була “могилицею” для винятково талановитих людей. Найгірше, що українці поповнюють собою весь світ, там вони живуть, там вони працюють, а не на своїй рідній землі.

Я живу для того, щоб люди раділи, коли бачать мою твор-

чість. Багато хто впізнає мене на вулиці, це тішить. Хочу, щоб на решті настав той час, коли в Україні почнуть по-справжньому цінувати культуру.

Зараз у мене творча перерва, а попереду багато планів. За своє життя я сповна натішився свободою, а зараз вже час подумати і про особисте життя...”

Іван Марчук народився 12 травня 1936 року в селі Москалівка Тернопільської області. Фахову освіту здобув у Львові: спочатку — в училищі декоративно-прикладного мистецтва імені Івана Труша, згодом — у Державному інституті декоративного і прикладного мистецтва. У середині 1960-х років приїхав до Києва і саме тут знайшов власний шлях у мистецькому просторі, котрий дозволив митцю стверджувати “Я — єсмь!” Далі — жорстке протистояння системі, котра нещадно придушувала все, що не вписувалося в догми соціалістичного реалізму, та 12 років еміграції (Австралія, Канада, США). У найскладніші періоди свого життя митець не зраджував життєвому кредо, закоріненому на творчій свободі і свободі творчості. 3 вересня 2001 року, після повернення з еміграції, майстер постійно проживає і творить у Києві.

Митець — винахідник цілком оригінальної техніки, що має назву “пльонтанізм” (від слова “пльонтати” — плести, переплітати). Доповнена самобутнім відчуттям кольору і гармонії, вона практично не підлягає повторенню. Цьому авторському творчому методу характерна асиметрія ритмічних скорочень у кольорі і штрихах (мазках), метафоричність і символізм, деформація зображень, чим і досягається ефект кульмінаційної напруги статичних образів.

Під час спілкування з журналістами художник сказав: “Я пльонтаю до тих пір, поки не оживе сам сніг і не стане таким, як я хочу. Іноді стільки кілометрів доводиться снувати, що лінія зникає”.

У доробку Івана Марчука — близько 5000 картин, котрі є на всіх континентах світу. За півстоліття творчої діяльності він провів 200 монографічних виставок. Останніми роками полотна художника експонувалися переважно за кордоном (Литва, Німеччина, Польща, Чехія, Таїланд, Йорданія, Туніс, США, Туреччина, Іспанія тощо), виконуючи функцію народної дипломатії: утверджуючи місце України в європейському просторі, а європейського мистецтва у контексті світового.

Представники різних галузей знань намагаються збагнути феномен творчості Марчука і притягальної сили його таланту. Вплив його полотен на глядача можна порівняти з дією 25 кадру, що передусім діє на підсвідомість. І творить художник полотна, окрім пейзажів і портретів, винятково на підсвідомості. Сам митець говорить про це так: “Наперед я не знаю, що малюватиму. У мене виникає один образ, другий. Рука мене сама веде. Картини мені ніби являються”.

Живописна сповідь Тараса Кравченка

У Музеї Марії Заньковецької в рамках проєкту “Очима в сучасний театр” відкрили виставку живопису молодого художника Тараса Кравченка, яка, звісно ж, присвячена театру. До цього митець виставляв свої роботи в Музеї шістдесятництва.

Основним завданням проєкту є дослідження театру сьогодення, його головних тем, ідей та творчого “почерку” сучасних майстрів. Виставки цього проєкту розглядають роботу режисерів та художників, які висвітлюють своє всебічне бачення театрального процесу.

Завідувачка Музею Марії Заньковецької Лілія Волошина наголосила, що виставка відкривається в Міжнародний день музеїв, і запросила присутніх на численні лекції та виставки, що тут проходять.

Куратор проєкту “Очима в сучасний театр” Аліна Луцюк зазначила, що серія виставок у музеї є своєрідним поєднанням минулого та сучасного. Минуле презентоване експозицією, яка розповідає про витоки українського театру і актрису Марію Заньковецьку. А виставки на першому поверсі — про театр сучасний. Також пані Аліна представила інтерв'ю з молодими режисерами Анною Турло й Орестом Пастухом з театру “Золоті ворота” та Аліною Чеушовою з театральньо-естрадної студії “Теларі”, які розказали про своє бачення

сучасного українського театру.

— З одного боку ви бачите радість буття, теплі почуття, емоції, а з іншого — безодню страху. Саме контраст світлих та темних почуттів є ідеєю робіт на цих стінах, — розповів художник Тарас Кравченко. — Я поставив перед собою завдання втілити емоції та почуття засобами живопису. Основним моїм інструментом є коди. Тут ви

побачите не пастельні тони, а відверті кольори. Ці дослідження можна було почати лише подолавши в собі традиції та скутість. Це не натурник, якого треба зобразити засобами реалістичного живопису. Предметне зображення невловиме як метелик. Тут треба працювати швидко і впевнено. Жодна з цих робіт не вимучувалася місяцями. Я створював швидко та безжалісно — висвітлюючи саму суть.

У театрі легко отримати натхнення, матеріал для роздумів. Я б назвав театр симбіозом усіх видів мистецтва. Головне, що я хочу сказати, — у будь-яких ситуаціях не впадайте в анабіоз. Мистецтво, творчість, самовираження — це те, що прагне врятувати людину від смерті.

Уважний глядач помітить сумні роботи з похмурими символами. Та я хочу

спитати: “Хіба кожен з нас не без гріха?” Я також роблю леді помилки. Але творчість здатна витягнути того, хто стоїть на межі і, навіть того, хто цю межу вже перейшов. Все це прагну донести своїми роботами...”

Відома українська журналістка, шістдесятниця Маргарита Довгань розповіла, що Тарас Кравченко належить до знаної мистецької родини. Вона знає вірші його прадіда, а дід Тараса був другом сім'ї Довганів. Це відомий український скульптор В'ячеслав Клоков. Добре знає вона розкішний, ліричний живопис Тарасової мами. А тепер прийшла черга представити свої роботи і молодому митцю.

Пані Рита зізналася, що їй було приємно почути думку, що мистецтво — це та сила, яка повертає людину до життя. Роботи Тараса — це сповіді про стан його

душі у певні часи. А на одній з картин можна побачити світло — насичене життям і енергією.

Під час відкриття виставки гості отримали насолоду від концерту класичної музики, подарованого молодим музикантом Олександром Свірським, представником творчої родини.

Матеріали підготував
Едуард ОВЧАРЕНКО
Фото автора

Вітаємо лавреатів Всеукраїнської премії ім. Івана Огієнка

21 травня в Житомирському фаховому коледжі культури і мистецтв ім. Івана Огієнка комітет із присудження Всеукраїнської премії ім. Івана Огієнка визначив цьогорічних лавреатів.

У галузі літератури переможцями стали:

Жайворон Михайло Микитович – почесний професор Житомирського державного інституту культури і мистецтв, письменник, член Національної спілки письменників України, заслужений журналіст України;

Мастерова Валентина Анатоліївна – членкиня НСПУ, членкиня Всеукраїнського товариства “Просвіта” ім. Тараса Шевченка.

У галузі освіти:

Колячук Олександр – громадянин Республіки Польща, член української громади в Польщі, заступник директора Південно-Східного наукового інституту в Перемишлі, член Головної ради об’єднання українців у Польщі.

У галузі науки:

Яременко Василь Васильович – доктор філологічних наук, професор, почесний доктор Міжнародної кадрової академії.

У галузі мистецтва:

Аксьоненко Наталія Олегівна – заслужений художник України, художниця декора-

тивно-прикладного мистецтва, членкиня НСХУ, вчителька образотворчого та декоративного-прикладного мистецтва;

Комунальний заклад “Київський академічний ансамбль української музики “Дніпро”.

У галузі громадської, політичної та духовної діяльності:

Кремій Тарас Дмитрович – Уповноважений із захисту державної мови;

Марусик Тарас Павлович – журналіст, публіцист, громад-

ський діяч, член Національної спілки журналістів і Національної спілки письменників України.

Департамент культури, молоді та спорту Житомирської облдержадміністрації

Довідково

Премія імені Огієнка заснована Всеукраїнським товариством Івана Огієнка, Житомирськими обласними державною адміністрацією та радою, Національною спілкою письменників України, Фондом сприяння розвитку мистецтв, Всеукраїнським товариством “Просвіта” імені Тараса Шевченка.

Ця премія заснована для вшанування пам’яті вченого-мовознавця, письменника, перекладача, державного й церковного діяча, уродженця міста Брусилів Житомирської області Івана Огієнка – митрополита Іларіона.

Присуджує Комітет у справах премії імені Івана Огієнка. Вручається з 1995 року. За 15 років достойниками премії стали 110 діячів у галузі літератури, культури, мистецтва й науки. Переможців обирають у п’ятьох номінаціях: “Література”, “Наука”, “Освіта”, “Мистецтво”, “Громадська, політична та духовна діяльність”.

Премія присуджується щороку в розмірі до 10 тис. грн у кожній номінації.

ТИЖНЕВИК ВСЕУКРАЇНСЬКОГО ТОВАРИСТВА “ПРОСВІТА” імені ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

АНОНС

Будьмо разом! ПЕРЕДПЛАТА—2021

Вартість передплати (з доставкою і поштовими витратами):

Поштовий індекс — 30617. Сторінка у каталозі — 74

на 1 місяць	21 грн 43 коп.	на півроку	115 грн 58 коп.
на 3 місяці	61 грн 29 коп.	на рік	225 грн 96 коп.

Засновник: Всеукраїнське товариство “Просвіта” імені Тараса Шевченка
Реєстраційне свідоцтво КВ № 4066 від 02.03.2000 р.

Шеф-редактор
Павло МОВЧАН

Відповідальна за випуск
Любов ГОЛОТА

Редколегія
Любов ГОЛОТА (голова),

Павло МОВЧАН,
Микола ТИМОШИК,
Георгій ФІЛІПЧУК

Заступник головного редактора

з виробничих питань
Наталія СКРИННИК
278-01-30 (тел./факс)

Відповідальний секретар
Ірина ШЕВЧУК

Відділ культури
Едуард ОВЧАРЕНКО

Літературна редакторка
Галина ДАЦЮК

Коректорка
Олена ГЛУШКО

Комп’ютерна верстка
Ірина ШЕВЧУК
Володимир ЖИГУН

Інтернет-редактор
279-39-55

Черговий редактор
Едуард ОВЧАРЕНКО

Бухгалтерія
279-41-46

Адреса редакції:
вул. Хрещатик, 10-Б,
м. Київ, 01001

E-mail: slovo_prosvity@ukr.net
http://slovoprosvity.org
http://prosvitanews.org.ua

Надруковано в ТОВ “Мега-Поліграф”,
04073 м. Київ, вул. Марка Вовчка, 3.

Листування з читачами —
тільки на сторінках газети.

Відповідальність за достовірність інформації несуть автори. Редакція залишає за собою право редагування та скорочення текстів. Редакція не завжди поділяє погляди своїх авторів. При використанні наших публікацій посилання на “Слово Просвіти” обов’язкове. Індекс газети “Слово Просвіти” — 30617

